

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ & ΕΣΠΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10
Ταχ. Κώδικας: 105 63 Αθήνα
Πληροφορίες:
Σοφία Γερογιαννάκη
Ευαγγελία Γιαλαντζή
Τηλ: 210 3742017, 092
Fax: 210 3742060

Αθήνα, 9-12-2015

Αρ. Πρωτ.: 127558 /ΕΥΘΥ 1227

Προς: Πίνακας αποδεκτών

**ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΡΧΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση: Ναυάρχου Νικοδήμου 11&Βουλής
Ταχ. Κώδικας: 105 58 Αθήνα
Πληροφορίες:
Μαρία Βασιλείου
Γιάννης Γραβιάς
Εβίτα Καραμούτσου
Τηλ: 2131500 443, 415, 423
Fax: 2131500 403, 453

**ΘΕΜΑ: Ολοκλήρωση πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Επιχειρησιακά
Προγράμματα (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007-2013**

Με βάση την Απόφαση της Επιτροπής 2771/2015, η καταληκτική προθεσμία για την υποβολή των τελικών εκθέσεων και των αιτήσεων αποπληρωμής είναι η 31η Μαρτίου 2017. Στόχος όλων πρέπει να είναι το ασφαλές κλείσιμο των ΕΠ και η αποφυγή οποιασδήποτε δημοσιονομικής επιβάρυνσης. Ο πρόσφατος Κανονισμός (ΕΕ) 1839/2015, ο οποίος τροποποιεί τον Καν. (ΕΕ) 1083/2006, δίνει μεν τη δυνατότητα εμπροσθοβαρούς είσπραξης της αποπληρωμής της κοινοτικής συνδρομής των ΕΠ αλλά παραμένει η υποχρέωση απόσβεσης της προκαταβολής, καθώς και η αναγκαιότητα του ασφαλούς κλεισίματος των ΕΠ προκειμένου να αποφευχθεί η εκ των υστέρων επιστροφή πόρων στην ΕΕ κατά το κλείσιμο ή μεταγενέστερα.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, πρέπει το σύνολο των δαπανών που θα υποβληθεί στην ΕΕ να είναι επιλέξιμο, να αντιστοιχεί σε πράξεις ολοκληρωμένες οι οποίες θα έχουν εκπληρώσει τους στόχους για τους οποίους συγχρηματοδοτήθηκαν και να έχουν αποδοθεί στο κοινωνικό σύνολο και να συμβάλλουν στη μεγιστοποίηση των στόχων των ΕΠ.

Λόγω του περιορισμένου χρόνου μέχρι τη λήξη της επιλεξιμότητας των δαπανών, θα πρέπει να αυξηθούν οι ρυθμοί υλοποίησης των πράξεων και των πληρωμών τους, να κινητοποιηθεί και να είναι σε εγρήγορη το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων. Με δεδομένο ότι η 31^η Δεκεμβρίου 2015 είναι η καταληκτική προθεσμία καταβολής των πληρωμών από τους δικαιούχους των πράξεων κρατικών και μη κρατικών ενισχύσεων, θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια έτσι ώστε το σύνολο των πληρωμών των πράξεων να έχει

πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας επιλεξιμότητας. Ειδικότερες οδηγίες σχετικά με τα Μέσα Χρηματοδοτικής Τεχνικής θα δοθούν σε επόμενη εγκύκλιο.

Η παρούσα εγκύκλιος εξειδικεύει μέσω συγκεκριμένων οδηγιών τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν για το κλείσιμο των πράξεων, σύμφωνα με την Απόφαση 2771/2015 τα σχετικά Κανονιστικά Κείμενα και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου. Η εγκύκλιος προσδιορίζει επίσης και τις απαιτήσεις ολοκλήρωσης για τις πράξεις που θα περατωθούν μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Οι ενέργειες που συνδέονται με την ολοκλήρωση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων αποτελούν διαδικασία που πρέπει να ολοκληρωθεί με ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής ή του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης, εφόσον η διαδικασία ολοκλήρωσης προβλέπεται στην απόφαση εκχώρησης.

Σε ό,τι αφορά στις πράξεις μη κρατικών ενισχύσεων, πρόσθετα των ολοκληρωμένων πράξεων κατά την υποβολή των τελικών εκθέσεων, με βάση την Απόφαση 2771/2015, προβλέπονται δύο κατηγορίες πράξεων (τμηματοποιημένες και μη λειτουργούσες), οι οποίες μπορούν να συμπεριληφθούν στις τελικές εκθέσεις των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία αναλύονται στις επισυναπτόμενες οδηγίες.

Λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία του κλεισίματος των ημιτελών πράξεων της Προγραμματικής Περιόδου 2000-2006 -κατά την οποία παρότι δόθηκε μεγαλύτερος χρόνος κλεισίματος των ημιτελών πράξεων από την προβλεπόμενη διετία μετά την καταληκτική προθεσμία υποβολής της τελικής έκθεσης, δεν ολοκληρώθηκε το σύνολο αυτών των πράξεων- θα πρέπει να υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα ότι οι πράξεις οι οποίες θα δηλωθούν στις τελικές εκθέσεις των ΕΠ ως μη λειτουργούσες (ημιτελή έργα), θα ολοκληρωθούν εμπρόθεσμα δηλαδή μέχρι 31/3/2019. Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένου ότι η ολοκλήρωση των πράξεων αυτών πραγματοποιείται μόνο από εθνικούς πόρους, έχουν εκδοθεί ειδικές εγκύκλιοι και έχουν δοθεί οδηγίες διαχείρισης των πράξεων αυτών, κατά την εξυγίανση των ΕΠ. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση που κρίνεται απολύτως απαραίτητη η παραμονή ημιτελών πράξεων στα ΕΠ, βασικό κριτήριο θα πρέπει να είναι η προοπτική ολοκλήρωσής της.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται επίσης και στο κλείσιμο των "έργων γεφυρών" μεταξύ του Γ' ΚΠΣ και του ΕΣΠΑ 2007-2013. Στις τελικές εκθέσεις των ΕΠ της Προγραμματικής Περιόδου 2000-2006 συμπεριλήφθηκε μεγάλο πλήθος έργων γεφυρών με τα ΕΠ της προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, για τα οποία έχει καταβληθεί από την ΕΕ η αναλογούσα κοινοτική συνδρομή των δαπανών που περιλήφθηκαν στις τελικές δηλώσεις των προγραμμάτων 2000-2006. Το ποσό αυτό καταβλήθηκε από την ΕΕ με τη δέσμευση της χώρας ότι τα έργα αυτά θα ολοκληρωθούν στο πλαίσιο των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013. Είναι προφανές ότι το σύνολο των πράξεων αυτών πρέπει να λειτουργεί γιατί σε διαφορετική περίπτωση πρέπει να επιστραφεί στην ΕΕ το ποσό που καταβλήθηκε κατά την προηγούμενη περίοδο αλλά και να αφαιρεθεί το τμήμα του έργου το οποίο χρηματοδοτήθηκε στην περίοδο 2007-2013. Κατά συνέπεια, η απώλεια πόρων από τη μη ολοκλήρωση των έργων αυτών θα αφορά και στις δύο περιόδους.

Ειδικότερες κατευθύνσεις για την σύνταξη των τελικών εκθέσεων θα αποτελέσουν αντικείμενο επόμενης εγκυκλίου. Σε κάθε περίπτωση, για το ασφαλές κλείσιμο των ΕΠ το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας ολοκλήρωσης πράξεων θα πρέπει να έχει οριστικοποιηθεί το 1ο εξάμηνο του 2016.

Οι οδηγίες που ακολουθούν για την υποβοήθηση των δικαιούχων και φορέων διαχείρισης στη διαδικασία ολοκλήρωσης των πράξεων διαρθρώνονται σε 2 τμήματα: Το τμήμα Α' αφορά στις οδηγίες κλεισίματος πράξεων μη κρατικών ενισχύσεων και το τμήμα Β' στις πράξεις κρατικών ενισχύσεων.

Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού είναι στη διάθεσή σας για ο,τιδήποτε απαιτηθεί.

**Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων
Επενδύσεων & ΕΣΠΑ**

Παναγιώτης Κορκολής

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Παναγιώτης Κορκολής

Συνημμένα

- ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΕΠ 2007-2013

Κοινοποίηση

- Γραφείο Ειδικής Γραμματέως Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ του ΕΤΠΑ και Ταμείου Συνοχής κας Ε. Φωτονιάτα
- Γραφείο Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ του ΕΚΤ κου Γ. Ιωαννίδη
- Υπουργείο Οικονομικών, Δ/νση Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων, Πανεπιστημίου 57, 105 64 Αθήνα

Εσωτερική Διανομή :

- Γραφείο Υπουργού κου Γ. Σταθάκη
- Γραφείο Υφυπουργού κου Α. Χαρίση
- Γραφείο Γεν. Γραμ. Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ κ. Π. Κορκολή
- Γραφείο Γεν. Διευθυντή ΕΑΣ κου Ι. Φίρμπα
- ΕΥΣΕ
- ΕΥΣΣΑ
- Ειδική Υπηρεσία ΟΠΣ
- Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων
- Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΕΠ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013

Περιεχόμενα

ΤΜΗΜΑ Α: ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ (περιλαμβάνονται και τα έργα κρατικών ενισχύσεων υποδομών)	2
A.1 Ορισμοί / κατηγοριοποίηση πράξεων.....	2
A.1.1 Ολοκληρωμένες πράξεις.....	2
A.1.2 Μη λειτουργούσες πράξεις (ημιτελείς)	4
A.1.3 Τμηματοποιημένες πράξεις (phasing)	4
A.2 Ημερομηνίες/ ορόσημα / προθεσμίες	7
A.3 Οριζόντια και ειδικά θέματα	7
A.3.1 Έργα Γέφυρες Προγραμματικής Περιόδου 2000-2006 και 2007-2013	7
A.3.2 Δημοσιονομικό Κλείσιμο Πράξεων	8
A.3.3 Πράξεις που παράγουν έσοδα'	8
A.3.4 Μη επιλέξιμος ΦΠΑ	10
A.3.5 Κλείσιμο συστάσεων.....	11
A.3.6 Επιλεξιμότητα δαπανών	12
A.4 Βήματα ολοκλήρωσης – Εξειδίκευση διαδικασίας ΣΔΕ.....	15
A.4.1 Ολοκληρωμένες πράξεις.....	15
A.4.2 Τμηματοποιημένες πράξεις	17
ΤΜΗΜΑ Β: ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ.....	18
B.1 Έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης	18
B.2 Έργα Κρατικών Ενισχύσεων Υποδομών.....	19
B.3 Εφαρμοζόμενες διαδικασίες.....	19
B.3.1 Διαδικασίες στο ΟΠΣ.....	20
B.3.2 Δελτίο Καταχώρισης Διόρθωσης	21
B.3.3 Προκαταβολές.....	21
B.3.4 Ειδικές Περιπτώσεις.....	22
ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ.....	22
Παράρτημα 1: Έντυπα ολοκλήρωσης τμηματοποιημένων πράξεων (phasing)	23

ΤΜΗΜΑ Α: ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ (περιλαμβάνονται και τα έργα κρατικών ενισχύσεων υποδομών)

A.1 Ορισμοί / κατηγοριοποίηση πράξεων

Με βάση τον Κανονισμό 1083/2006 όπως ισχύει και την Απόφαση 2771/2015 οι πράξεις που μπορούν να περιληφθούν στις τελικές εκθέσεις των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013 διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- ✓ Ολοκληρωμένες
- ✓ Μη λειτουργούσες
- ✓ Τμηματοποιημένες

A.1.1 Ολοκληρωμένες πράξεις

Σύμφωνα με το άρθρο 88 του Καν. 1083/2006 όπως ισχύει, «μία πράξη θεωρείται ότι έχει περατωθεί, εάν οι δραστηριότητες της όντως πραγματοποιήθηκαν και έχουν καταβληθεί όλες οι σχετικές δαπάνες των δικαιούχων και η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά».

Επίσης, σύμφωνα με την Παράγραφο 3.5 της Απόφασης 2771/2015, κατά το χρόνο υποβολής των εγγράφων κλεισίματος, τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίσουν ότι όλα τα σχέδια που περιλαμβάνονται στο κλείσιμο του προγράμματος, είναι λειτουργούντα ήτοι ολοκληρωμένα και σε χρήση, θεωρούμενα έτσι ως επιλέξιμα. Από τους παραπάνω ορισμούς προκύπτει, ότι η ολοκλήρωση μίας πράξης περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- Ολοκλήρωση φυσικού αντικείμενου (Οι δραστηριότητες έχουν υλοποιηθεί και δεν απαιτείται επιπλέον δραστηριότητα για να ολοκληρωθεί η πράξη)
- Ολοκλήρωση οικονομικού αντικείμενου (Οι δικαιούχοι έχουν πληρώσει όλες τις δαπάνες και δεν απαιτείται να γίνουν επιπλέον πληρωμές)
- Λειτουργικότητα /Χρήση (Τα έργα είναι λειτουργούντα και σε χρήση. Σε περίπτωση μη λειτουργούντων έργων, αυτά θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέσα σε προθεσμία δύο ετών από την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος)

A.1.1.1 Ολοκλήρωση φυσικού αντικείμενου

Το φυσικό αντικείμενο μιας πράξης ολοκληρώνεται με την ολοκλήρωση του φυσικού αντικείμενου όλων των υποέργων που την αποτελούν.

Η ολοκλήρωση φυσικού αντικείμενου κάθε υποέργου πραγματοποιείται τη χρονική στιγμή κατά την οποία διαπιστώνεται και πιστοποιείται από τον δικαιούχο, -με προκαθορισμένες και θεσμοθετημένες διοικητικές ενέργειες-, ότι το φυσικό αντικείμενο του υποέργου ολοκληρώθηκε όπως προβλεπόταν στην αντίστοιχη σύμβαση ή άλλη νομική δέσμευση.

Τα έγγραφα με τα οποία πιστοποιείται η ολοκλήρωση του φυσικού αντικείμενου εξαρτώνται από το είδος του υποέργου και εξειδικεύονται στις αντίστοιχες λίστες ολοκλήρωσης (λίστες ολοκλήρωσης αυτεπιστασίας, μελετών κλπ).

A.1.1.2 Ολοκλήρωση οικονομικού αντικείμενου

Η ολοκλήρωση του οικονομικού αντικείμενου αποδεικνύεται με τα στοιχεία εξόφλησης όλων των παραστατικών, που αφορούν στην πράξη. Η ολοκλήρωση του οικονομικού αντικείμενου τεκμηριώνεται από την κίνηση του τραπεζικού λογαριασμού του δικαιούχου, στον οποίο πρέπει να εμφανίζεται η πραγματοποιηθείσα εκταμίευση. Η ηλεκτρονική πληρωμή επιταχύνει σημαντικά αυτή την διαδικασία.

Η καταληκτική ημερομηνία επιλεξιμότητας δαπανών είναι η 31η Δεκεμβρίου 2015 και οποιεσδήποτε δαπάνες πραγματοποιούνται μετά δεν είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει οι Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ) να μεριμνήσουν έτσι ώστε μηνιαίες επαναλαμβανόμενες δαπάνες (πχ μισθοί, εισφορές), οι οποίες ενδέχεται να καλύπτουν και τον 12/2015, να εξασφαλιστεί ότι θα ολοκληρωθεί η καταβολή τους μέχρι 31/12/2015.

A.1.1.3 Ολοκλήρωση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου συμβάσεων δημοσίων έργων

Όσον αφορά τις συμβάσεις υποδομών, οι οποίες υλοποιούνται ως δημόσια έργα διακρίνονται τρία στάδια ολοκλήρωσης, τα οποία είναι:

- Η έκδοση της βεβαίωσης περαίωσης
- Η προσωρινή παραλαβή
- Η οριστική παραλαβή

• **Ολοκλήρωση έργου με την οριστική παραλαβή**

Ως πέρας ολοκλήρωσης του **φυσικού αντικειμένου** θεωρείται η οριστική παραλαβή του έργου και ως πέρας ολοκλήρωσης του **οικονομικού αντικειμένου**, η έκδοση από τον φορέα υλοποίησης του έργου του παραστατικού πληρωμής του τελικού λογαριασμού που συντάσσεται μετά τη διενέργεια της οριστικής παραλαβής και την έγκριση του πρωτοκόλλου, για την εκκαθάριση του εργολαβικού ανταλλάγματος και όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων που σχετίζονται με την εκτέλεση της σύμβασης.

• **Ολοκλήρωση έργου με την προσωρινή παραλαβή**

Στις περιπτώσεις που δεν έχει συντελεστεί η οριστική παραλαβή του έργου εντός των προθεσμιών κλεισίματος του Επιχειρησιακού Προγράμματος, δύναται να θεωρηθεί ως πέρας ολοκλήρωσης του φυσικού αντικειμένου, η προσωρινή παραλαβή του έργου και ως πέρας ολοκλήρωσης του οικονομικού αντικειμένου η έκδοση από τον φορέα υλοποίησης του παραστατικού πληρωμής του προτελικού λογαριασμού που συντάσσεται με βάση τις ποσότητες που περιλαμβάνονται στο πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής.

• **Ολοκλήρωση έργου με την έκδοση βεβαίωσης περαίωσης**

Σε **εξαιρετικές** περιπτώσεις έργων υποδομής, δεόντως τεκμηριωμένες, που ο απαιτούμενος χρόνος προσωρινής παραλαβής δεν επιτρέπει την περαίωση των διαδικασιών ολοκλήρωσης εντός των προθεσμιών κλεισίματος του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ως πέρας ολοκλήρωσης φυσικού αντικειμένου μπορεί να θεωρηθεί η έκδοση της **βεβαίωσης περαίωσης** και ως πέρας ολοκλήρωσης του οικονομικού αντικειμένου οι δαπάνες που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ μέχρι την ημερομηνία λήξης της επιλεξιμότητας του Προγράμματος.

Όσον αφορά στην οριστικοποίηση του οικονομικού αντικειμένου των συμβάσεων αυτών, αναμένονται κατευθύνσεις από το Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων σχετικά με τους οριστικούς συντελεστές αναθεώρησης.

A.1.1.4 Λειτουργικότητα/Λειτουργία/Σε χρήση

Μία πράξη θεωρείται λειτουργική / σε χρήση εφόσον:

- Η υλοποίησή της εξασφαλίζει την επίτευξη του σκοπού για τον οποίο εντάχθηκε
- Οι όποιες παράλληλες ενέργειες που απαιτούνται για την θέση σε λειτουργία έχουν ολοκληρωθεί και η πράξη έχει τεθεί σε λειτουργία / σε χρήση. Ειδικά σε ότι αφορά στα Μεγάλα Έργα του ΕΣΠΑ 2007-2013, κατά την έννοια του άρθρου 39 του Κανονισμού 1083/2006 όπως ισχύει, η ολοκλήρωση/λειτουργία/χρήση ενός Μεγάλου Έργου σχετίζεται

με τον προσδιορισμένο στόχο του έργου, όπως αυτός αποτυπώνεται στην Απόφαση της ΕΕ για την έγκριση του Μεγάλου Έργου, καθώς και τα παραρτήματα αυτής.

Στο θέμα αυτό διακρίνονται ενδεικτικά τα παρακάτω:

- ✓ Πράξεις οι οποίες δεν ενέχουν το στοιχείο της λειτουργικότητας πχ προγράμματα κατάρτισης. Στην περίπτωση αυτή εξετάζεται η επίτευξη του σκοπού για τον οποίο η πράξη εντάχθηκε.
- ✓ Πράξεις όπου ο φορέας λειτουργίας/κύριος της πράξης είναι διαφορετικός από τον δικαιούχο. Σε τέτοιες περιπτώσεις θα πρέπει να τεκμηριώνεται η παράδοση/ανάληψη της ευθύνης λειτουργίας καθώς και η έναρξη της λειτουργίας/χρήσης.
- ✓ Πράξεις όπου η λειτουργικότητα εξαρτάται από την πρόσληψη προσωπικού,. Σε τέτοιες περιπτώσεις και δεδομένου ότι η πρόσληψη προσωπικού είναι δύσκολη στις παρούσες συνθήκες, ο δικαιούχος θα πρέπει να διασφαλίσει με άλλους τρόπους το απαραίτητο προσωπικό.

A.1.2 Μη λειτουργούσες πράξεις (ημιτελείς)

Στην τελική δήλωση πληρωμής, κατ' εξαίρεση και μετά από επαρκή τεκμηρίωση, είναι δυνατόν να δηλωθούν δαπάνες (μέχρι 31/12/2015) για πράξεις που δεν καθίστανται λειτουργικές εφόσον ισχύουν οι εξής προϋποθέσεις:

- Το συνολικό κόστος κάθε πράξης είναι μεγαλύτερο από 5 εκ ευρώ
Σημειώνεται ότι: Συνολικό κόστος μίας πράξης είναι το άθροισμα Συνολική Δημόσια δαπάνη + ιδιωτική δαπάνη
- Η συνδρομή των ταμείων στις εν λόγω μη λειτουργούσες πράξεις δεν υπερβαίνει το 10% της συνολικής κοινοτικής συνδρομής που διατέθηκε για το πρόγραμμα.

Η εισαγωγή των μη λειτουργουσών (ημιτελών) πράξεων στην δήλωση κλεισίματος σημαίνει την ανάληψη δέσμευσης για την ολοκλήρωση των πράξεων, το αργότερο μέχρι 31/3/2019, δηλαδή 2 έτη μετά την προθεσμία υποβολής των εγγράφων κλεισίματος. Είναι σαφές ότι πράξεις με συνολικό κόστος μικρότερο από 5 εκ ευρώ θα πρέπει να ολοκληρωθούν και να καταστούν λειτουργικές μέχρι την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος. Σε αντίθετη περίπτωση η πράξη πρέπει να ανακληθεί και να αφαιρεθεί το σύνολο των δαπανών της.

A.1.3 Τμηματοποιημένες πράξεις (phasing)

Στην Κατευθυντήρια Οδηγία COCOF_12-0047-02/29-3-2012 γίνεται αναφορά για την δυνατότητα εκτέλεσης κατά φάσεις των μεγάλων έργων και στην Απόφαση 2771/2015 η δυνατότητα αυτή επεκτείνεται και σε έργα που δεν χαρακτηρίζονται μεγάλα, αλλά έχουν συνολικό κόστος >5 εκ. ευρώ.

Η εκτέλεση μίας πράξης κατά φάσεις στις δύο προγραμματικές περιόδους (phasing) μπορεί να γίνει όταν ισχύουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

Μεγάλα έργα

- το σχέδιο δεν εγκρίθηκε από την Επιτροπή ως μείζον σχέδιο (επένδυση στον τομέα των υποδομών ή παραγωγική επένδυση) στο πλαίσιο της περιόδου προγραμματισμού 2000-2006
- το σχέδιο έχει δύο σαφώς αναγνωρίσιμες φάσεις από φυσική και από οικονομική άποψη. Το φυσικό πεδίο εφαρμογής της κάθε φάσης και η αντίστοιχη χρηματοδοτική κατανομή της θα πρέπει να περιγράφονται δεόντως και η περιγραφή θα πρέπει να αποτελεί μέρος της διαδρομής ελέγχου. Η χρηματοδοτική κατανομή για κάθε φάση θα πρέπει να

καθορίζεται με βάση τα φυσικά στοιχεία κάθε φάσης, προκειμένου να αποφευχθεί ότι οι ίδιες δαπάνες δηλώνονται δύο φορές στην Επιτροπή

- η δεύτερη φάση του σχεδίου είναι επιλέξιμη για χρηματοδότηση από διαρθρωτικά ταμεία και/ή το Ταμείο Συνοχής κατά την περίοδο 2014-2020. Η χρηματοδότηση από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης δύναται να εξεταστεί, εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις της κατά φάσεις εκτέλεσης μείζονος σχεδίου που ορίζονται στο τμήμα 3.3 της Απόφασης 2771 /2015 ενώ μειώνεται η οικονομική επιχορήγηση του σχεδίου κατά την περίοδο 2007-2013 (πρώτη φάση). Ένα αίτημα για τροποποίηση μείζονος σχεδίου θα διατηρήσει τον αρχικό γενικό στόχο του μείζονος σχεδίου που πρέπει να ολοκληρωθεί εντός της περιόδου 2014-2020 και θα κάνει αναφορά στη δεύτερη φάση του σχεδίου (συμπεριλαμβανομένου του αναμενόμενου χρόνου ολοκλήρωσης).

Επιπλέον, κατά το κλείσιμο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τηρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- το κράτος μέλος θα πρέπει να αναφέρει στην τελική έκθεση υλοποίησης ότι αναλήφθηκε η αναγκαία νομική και οικονομική δέσμευση, ώστε να ολοκληρωθεί και να καταστεί επιχειρησιακή η δεύτερη φάση (και έτσι το σύνολο του σχεδίου) κατά την περίοδο 2014-2020
- το κράτος μέλος θα πρέπει να παράσχει πίνακα όλων των μειζόνων σχεδίων που εκτελούνται κατά φάσεις, τα οποία πρόκειται να συμπεριληφθούν στα αντίστοιχα προγράμματα της περιόδου 2014-2020.

Η δεύτερη φάση του σχεδίου θα πρέπει να συμμορφώνεται προς όλους τους εφαρμοστέους κανόνες της περιόδου 2014-2020.

Όταν το κράτος μέλος δεν είναι σε θέση να ολοκληρώσει το έργο, να το καταστήσει λειτουργικό και να το θέσει σε λειτουργία, μπορεί να εφαρμοστεί η δημοσιονομική διόρθωση για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Σημειώνεται ότι για την τμηματοποίηση μεγάλων έργων απαιτείται τροποποίηση της αρχικής εγκριτικής απόφασης από την ΕΕ (COCOF_13-0089-01).

Μη μεγάλα έργα

- το σχέδιο δεν έχει επιλεγεί από το κράτος μέλος στο πλαίσιο της περιόδου προγραμματισμού 2000-2006
- το συνολικό κόστος κάθε σχεδίου ανέρχεται σε τουλάχιστον 5 εκατομμύρια ευρώ
Σημειώνεται ότι: Συνολικό κόστος μίας πράξης είναι το άθροισμα της Συνολικής Δημόσιας δαπάνης και της ιδιωτικής δαπάνης
- το σχέδιο έχει δύο σαφώς αναγνωρίσιμες φάσεις από φυσική και από οικονομική άποψη. Το φυσικό πεδίο εφαρμογής της κάθε φάσης και η αντίστοιχη χρηματοδοτική κατανομή της θα πρέπει να περιγράφονται δεόντως και η περιγραφή θα πρέπει να αποτελεί μέρος της διαδρομής ελέγχου. Η χρηματοδοτική κατανομή για κάθε φάση θα πρέπει να καθορίζεται με βάση τα φυσικά στοιχεία κάθε φάσης προκειμένου να αποφευχθεί ότι οι ίδιες δαπάνες δηλώνονται δύο φορές στην Επιτροπή
- η δεύτερη φάση του σχεδίου είναι επιλέξιμη βάσει των διαρθρωτικών ταμείων και/ή του Ταμείου Συνοχής για την περίοδο 2014-2020. Η χρηματοδότηση από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης δύναται να εξεταστεί εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις της κατά φάσεις εκτέλεσης μη μείζονος σχεδίου, που ορίζονται στο τμήμα 3.4 της απόφασης 2771/2015
- Η δεύτερη φάση του σχεδίου θα πρέπει να συμμορφώνεται προς όλους τους εφαρμοστέους κανόνες της περιόδου 2014-2020.

Το κράτος μέλος θα πρέπει να αναφέρει στην τελική έκθεση υλοποίησης (βλ. τμήμα 5.2 της Απόφασης 2771/2015) ότι αναλήφθηκε η αναγκαία νομική και οικονομική δέσμευση, ώστε να ολοκληρωθεί και να καταστεί επιχειρησιακή η δεύτερη φάση (και έτσι το σύνολο του σχεδίου) κατά την περίοδο 2014-2020.

Όταν το κράτος μέλος δεν είναι σε θέση να ολοκληρώσει το έργο, να το καταστήσει λειτουργικό και να το θέσει σε λειτουργία, μπορεί να εφαρμοστεί δημοσιονομική διόρθωση για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Σημειώνεται ότι, τόσο για τα μεγάλα όσο και για τα μη μεγάλα έργα, κατά την τμηματοποίηση θα πρέπει να εξασφαλίζεται η διαδρομή ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 15 του καν 1828/2005. Η απαίτηση αυτή εξασφαλίζεται εύκολα εάν σε κάθε φάση περιλαμβάνονται ολόκληρα υποέργα, αλλά απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή εάν κατά την τμηματοποίηση, ένα υποέργο (σύμβαση) πρέπει να διαχωριστεί σε 2 τμήματα.

A.1.3.1 Ολοκλήρωση α' φάσης τμηματοποιημένων πράξεων

Οι τμηματοποιημένες πράξεις (phasing) ακολουθούν τη διαδικασία ολοκλήρωσης των πράξεων της περιόδου 2007-2013 ως προς την α' φάση.

Η ολοκλήρωση της α' φάσης μίας πράξης προϋποθέτει σύμφωνα με το έγγραφο «Οδηγίες για την έναρξη υλοποίησης των Ε.Π. του ΕΣΠΑ 2014-2020» (αρ. πρωτ. 51020/ΕΥΘΥ1153/20-10-2014) ότι έχει αξιολογηθεί η επιλεξιμότητα της β' φάσης για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Επομένως η ΔΑ ή ο ΕΦΔ θα πρέπει, πριν προχωρήσουν στην διαδικασία ολοκλήρωσης της α' φάσης, να έχουν εξασφαλίσει ότι η β' φάση καλύπτει τα κριτήρια επιλεξιμότητας της περιόδου 2014-2020.

Για τις πράξεις που υλοποιούνται σε 2 φάσεις είναι απαραίτητο να γίνεται, με σαφή τρόπο, ο διαχωρισμός του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ανάμεσα στις φάσεις.

Για την διατήρηση της συνέχειας μεταξύ των 2 φάσεων, αλλά και για την ευκολότερη προσπέλαση δεδομένων, θα πρέπει να αποτυπώνεται ο διαχωρισμός των φάσεων σε ειδικό έντυπο (**Δελτίο διαχωρισμού φάσεων**), το οποίο επισυνάπτεται στην έκθεση ολοκλήρωσης α' φάσης.

Στη διαδικασία χρησιμοποιούνται τα έντυπα (Έκθεση ολοκλήρωσης και απόφαση ολοκλήρωσης πράξης) με κατάλληλες προσαρμογές

Ο τρόπος χειρισμού της μη αποσβεσθείσας στις 31/12/2015 προκαταβολής που έχει δοθεί στις πράξεις, οι οποίες θα τμηματοποιηθούν, περιγράφεται αναλυτικά σε επόμενη παράγραφο.

A.1.3.2 Ειδική κατηγορία – Έργα με ζητήματα δικαστικών εκκρεμοτήτων

Εάν μία πράξη δεν μπορεί να καταστεί λειτουργική λόγω δικαστικών εκκρεμοτήτων ή προδικαστικής προσφυγής με ανασταλτικό αποτέλεσμα, το κράτος μέλος πρέπει να αποφασίσει, πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των εγγράφων κλεισίματος του προγράμματος, κατά πόσον η πράξη θα πρέπει (πλήρως ή μερικώς):

- ✓ να αποσυρθεί από το πρόγραμμα και ενδεχομένως να αντικατασταθεί από άλλη επιλέξιμη πράξη πριν από την λήξη της προθεσμίας
- ✓ να παραμείνει στο πρόγραμμα.

Για τις πράξεις που παραμένουν (άρθρο 95 του γενικού κανονισμού), το κράτος μέλος θα πρέπει:

- a) να αποδείξει ότι υπάρχει νομική διαδικασία ή διοικητική προσφυγή όσον αφορά μια συγκεκριμένη πράξη

- β) να αποδείξει ότι η δικαστική διαδικασία ή η διοικητική προσφυγή έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα
- γ) να δικαιολογήσει τα ποσά, τα οποία θα μειώσουν τα ποσά τα οποία ενδέχεται να αφορά η αυτόματη αποδέσμευση.

Το κράτος μέλος οφείλει να ενημερώνει την Επιτροπή για το αποτέλεσμα της δικαστικής διαδικασίας ή της διοικητικής προσφυγής.

Λόγω του ότι η παραμονή αυτής της κατηγορίας πράξεων στις τελικές εκθέσεις των Ε.Π. έχει σαν αποτέλεσμα τα Ε.Π. να παραμένουν σε εκκρεμότητα στην Ε.Ε. μέχρι το οριστικό κλείσιμο των σχετικών υποθέσεων συνιστάται στις ΔΑ να επιλέξουν να αποσύρουν τις σχετικές δαπάνες από τις τελικές εκθέσεις. Στις περιπτώσεις που η παραμονή αυτής της κατηγορίας των πράξεων σε τελική έκθεση Ε.Π. θα κριθεί απολύτως απαραίτητη για το κλείσιμο του Ε.Π. αυτό θα πρέπει να γίνει κατόπιν συνεννόησης μεταξύ της αρμόδιας ΔΑ και των Υπηρεσιών του Υπουργείου.

A.2 Ημερομηνίες/ ορόσημα / προθεσμίες

Σύμφωνα με το άρθρο 56 παρ. 1 του Κανονισμού 1083/2006 όπως ισχύει, η καταληκτική ημερομηνία επιλεξιμότητας δαπανών είναι η 31/12/2015.

Η τελική προθεσμία για την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος των ΕΠ, από την Αρχή Πιστοποίησης, είναι η 31/3/2017, σύμφωνα με το άρθρο 62 παρ. 1^ε του Κανονισμού 1083/2006 όπως ισχύει.

Προκειμένου να οριστικοποιηθεί το σύνολο των διαδικασιών που περιλαμβάνονται στο κλείσιμο των ΕΠ (ολοκλήρωση πράξεων, κλείσιμο ελέγχων, σύνταξη ετήσιας έκθεσης, γνώμη από ΕΔΕΛ), θα ήταν σκόπιμο η διαδικασία ολοκλήρωσης για τις πράξεις μη κρατικών ενισχύσεων να έχει οριστικοποιηθεί μέχρι τις **30/6/2016**. Δεδομένου ότι ο διοικητικός φόρτος για την διαδικασία ολοκλήρωσης είναι πολύ μεγάλος σε σχέση με το χρονικό διάστημα μέχρι τις 30/6/2016, συστήνεται στις ΔΑ η σταδιακή εφαρμογή της διαδικασίας. Σε κάθε περίπτωση, το σύνολο των δαπανών της Τελικής Έκθεσης θα πρέπει να έχει οριστικοποιηθεί από τις Δ.Α./ΕΔΑ/ΕΦΔ έως τις 30/9/2016, πλην των περιπτώσεων μεγάλων έργων, των οποίων το φυσικό αντικείμενο υπολείπεται σημαντικά ως προς την ολοκλήρωσή του, και η καταληκτική αυτή ημερομηνία θα πρέπει να επεκταθεί και πέραν τις 30/9/2016.

A.3 Οριζόντια και ειδικά θέματα

A.3.1 Έργα Γέφυρες Προγραμματικής Περιόδου 2000-2006 και 2007-2013

Τα έργα γέφυρες των ΕΠ της Προγραμματικής Περιόδου 2000-2006 με τα ΕΠ της προγραμματικής Περιόδου 2007-2013 οριστικοποιήθηκαν κατά την υποβολή των τελικών εκθέσεων Γ' ΚΠΣ και κατά συνέπεια, η ενημέρωση της ΕΕ θα πραγματοποιηθεί με βάση τους πίνακες των τελικών εκθέσεων Γ' ΚΠΣ. Η ενημέρωση της ΕΕ δεν μπορεί να περιλαμβάνει ούτε ένα έργο περισσότερο αλλά ούτε και ένα λιγότερο από αυτά που περιλήφθηκαν στις τελικές εκθέσεις. Υπενθυμίζεται ότι υπάρχουν έργα γέφυρες, η ολοκλήρωση των οποίων δεν συγχρηματοδοτήθηκε από τα αντίστοιχα περιφερειακά ή τομεακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ. Τα έργα αυτά αφορούν κυρίως έργα των ΠΕΠ η ολοκλήρωση των οποίων χρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ Περιβάλλον 2007-2013 και από το Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013. Στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται ιδιαίτερη συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των ΔΑ. Σε ότι αφορά στην παρουσίαση των έργων αυτών στις τελικές εκθέσεις των ΕΠ 2007-2013, θα ακολουθήσουν οδηγίες κατά την εγκύκλιο κλεισίματος των ΕΠ και κατάρτισης και υποβολής των τελικών δηλώσεων δαπανών.

Η κοινοτική συνδρομή για τα έργα αυτά καταβλήθηκε από την ΕΕ υπό την αίρεση ότι τα έργα θα ολοκληρωθούν στο πλαίσιο των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013. Όπως προκύπτει και από την

Απόφαση 2771/2015 παρ. 3.3 και 3.4, δεν υπάρχει καμία δυνατότητα τα έργα αυτά να συγχρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της περιόδου 2014-2020. Για τα έργα αυτά ωστόσο, δίνεται η δυνατότητα να περιληφθούν στον κατάλογο των μη λειτουργούντων σχεδίων με βάση τις οδηγίες και τις προϋποθέσεις της παραγράφου Α.1.2 της παρούσας εγκυκλίου. Σε κάθε περίπτωση είναι επιτακτική ανάγκη να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση των έργων αυτών, καθώς σε αντίθετη περίπτωση η αναλογούσα Κοινοτική Συνδρομή θα επιστραφεί στην ΕΕ.

A.3.2 Δημοσιονομικό Κλείσιμο Πράξεων

Κατά τη διαδικασία κλεισίματος, στις περιπτώσεις που ο δικαιούχος προχρηματοδοτείται για την υλοποίηση της πράξης θα πρέπει να επιστρέψει τυχόν αδιάθετα υπόλοιπα στο ΠΔΕ. Στα ποσά αυτά περιλαμβάνονται και τυχόν τόκοι που έχουν προκύψει κατά την παραμονή των ποσών προχρηματοδότησης στους λογαριασμούς των πράξεων και δεν έχουν χρησιμοποιηθεί υπέρ της πράξης. Για τη δημιουργία ή μη τόκων υποβάλλεται σχετική τεκμηρίωση. Η τεκμηρίωση ενδεικτικά μπορεί να γίνεται με αντίγραφο κίνησης του τραπεζικού λογαριασμού, από όπου θα προκύπτει η δημιουργία τόκων ή βεβαίωση της τράπεζας.

Σε περίπτωση που έχουν προκύψει τόκοι και δεν έχουν χρησιμοποιηθεί υπέρ της πράξης θα πρέπει να προσκομισθεί το αποδεικτικό κατάθεσης στον λογαριασμό αδιαθέτων υπολοίπων.

Η αποτύπωση των τόκων και η επιστροφή των αδιαθέτων υπολοίπων στο ΟΠΣ ΕΣΠΑ συμπεριλαμβάνεται στον «Οδηγό ολοκλήρωσης πράξεων (3/2015)» της ΕΥΟΠΣ.

A.3.3 Πράξεις που παράγουν έσοδα^{1, 2}

Η διαχειριστική αρχή πρέπει στην ολοκλήρωση των πράξεων να υπολογίσει εκ νέου τη συνδρομή που δικαιούνται οι πράξεις που υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 55 του Γενικού Κανονισμού, εφόσον πληρούνται μια από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (α) ορισμένες **νέες πηγές εσόδων** δεν έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης ή/και νέες πηγές εσόδων εμφανίστηκαν μετά τον υπολογισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης,
- (β) υφίστανται **αλλαγές στην τιμολογιακή πολιτική** οι οποίες έχουν αντίκτυπο στον υπολογισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης,
- (γ) **καθαρά έσοδα** παρήχθησαν για τις πράξεις για τις οποίες ήταν αντικειμενικά μη δυνατός ο εκ των προτέρων υπολογισμός των παραγόμενων εσόδων από την επένδυση και επομένως δεν είχε υπολογιστεί αρχικά κανένα έλλειμμα χρηματοδότησης και
- (δ) τροποποιείται ο **συνολικός προϋπολογισμός της πράξης** (για έργα που παράγουν καθαρά έσοδα).

Αναλυτικότερα:

Περίπτωση (α)

Όταν ένα έργο παράγει έσοδα από ήδη υπολογισμένες πηγές, τα εν λόγω έσοδα μπορεί να είναι υψηλότερα ή χαμηλότερα από εκείνα που είχαν προβλεφθεί, αλλά δεν απαιτείται εκ νέου υπολογισμός του ελλείμματος χρηματοδότησης³.

¹ Απόφαση της Επιτροπής C(2015) 2771/30.04.2015 που τροποποιεί την Απόφαση C(2013) 1573 της Επιτροπής για την έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με το κλείσιμο των επιχειρησιακών προγραμμάτων που εγκρίθηκαν για παροχή συνδρομής από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής (2007-2013)

² Αναθεωρημένο σημείωμα της COCOF για το άρθρο 55 του Καν. 1083/2006: έργα που παράγουν έσοδα (COCOF 07/0074/09/30.11.2010) για

³ Εκτός αν είχαν ηθελημένα υποεκτιμηθεί, γεγονός που θα μπορούσε να θεωρηθεί παρατυπία.

Αν όμως παρουσιαστούν πηγές εσόδων, που ενώ υπήρχαν δεν λήφθηκαν υπόψη στον αρχικό υπολογισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης ή εμφανίστηκαν μετά (π.χ. σε έναν δρόμο μπαίνουν διόδια που δεν προβλέπονταν αρχικά, ένας χώρος εκμισθώνεται, κλπ.), τότε η διαχειριστική αρχή προχωρά στην επικαιροποίηση της χρηματοοικονομικής (χ/ο) ανάλυσης με την επανεκτίμηση των εσόδων προκειμένου να υπολογιστεί εκ νέου ο συντελεστής ελλείμματος χρηματοδότησης της πράξης.

Περίπτωση (β)

Όταν υφίστανται αλλαγές στην τιμολογιακή πολιτική (π.χ. εκτόξευση των τιμολογίων πέρα από ένα δείκτη τιμών), η διαχειριστική αρχή προχωρά στην επικαιροποίηση της χ/ο ανάλυσης με την επικαιροποίηση των εσόδων προκειμένου να υπολογιστεί εκ νέου ο συντελεστής ελλείμματος χρηματοδότησης της πράξης.

Περίπτωση (γ)

Όταν δεν είναι αντικειμενικά δυνατή η εκ των προτέρων εκτίμηση των εσόδων (π.χ. για έργα στον τομέα ΕΤΑΚ που υπάρχει έλλειψη ιστορικών στοιχείων και παρελθούσης εμπειρίας), **τα παραγόμενα καθαρά έσοδα εντός πέντε ετών από την ολοκλήρωση πράξης ή μέχρι την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος του ΕΠ (ανάλογα με το ποιο γίνεται πρώτο)** αφαιρούνται από τη δαπάνη που δηλώνεται στην Επιτροπή. Αν η εν λόγω πράξη ολοκληρώνεται με εθνικούς πόρους ύστερα από την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος, δηλαδή η περίοδος των πέντε ετών ξεκινά ύστερα από τις 31/3/2017, τότε δεν αφαιρούνται καθαρά έσοδα από την πράξη.

Και σε αυτή την περίπτωση, όταν δεν είναι επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση όλο το επενδυτικό κόστος, τα παραγόμενα καθαρά έσοδα κατανέμονται κατ' αναλογία στα επιλέξιμα και στα μη επιλέξιμα μέρη του επενδυτικού κόστους.

Για παράδειγμα, αν τα καθαρά έσοδα είναι 180€ και το κόστος επένδυσης είναι 1.500€ (από τα οποία, τα 1.200€ αποτελούν επιλέξιμο κόστος) και το ποσοστό συγχρηματοδότησης του άξονα προτεραιότητας είναι 75%, τότε το ποσό που αφαιρείται από την κοινοτική συνδρομή ισούται με 108€ και προσδιορίζεται ως εξής:

$ΚΑΘΑΡΑ \text{ ΕΣΟΔΑ } * (ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ \text{ ΚΟΣΤΟΣ } / \text{ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ}) * ΠΟΣΟΣΤΟ \text{ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ } = 180 * (1200 / 1500) * 75\% = 144 * 75\% = 108€$

Περίπτωση (δ)

Εφόσον ένα έργο παράγει καθαρά έσοδα (δηλ. έχει συντελεστή ελλείμματος χρηματοδότησης μικρότερο από 100%), η ΔΑ τροποποιεί την ανάλυση του συνολικού κόστους του έργου στην χ/ο ανάλυση και προκύπτει ένα νέος συντελεστής ελλείμματος χρηματοδότησης.

Για έργα που παράγουν έσοδα με αρχικό συνολικό προϋπολογισμό μικρότερο του 1 εκατ. €, για τα οποία, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 55 του Καν. 1083/2006 δεν εφαρμόζονται οι παρ. 1 έως 4 του ίδιου άρθρου, οπότε είχαν ενταχθεί με συντελεστή ελλείμματος χρηματοδότησης 100%, και στην ολοκλήρωσή τους ο συνολικός τους προϋπολογισμός έχει περάσει το κατώφλι του 1 εκατ. €, θα πρέπει να εκπονηθεί χ/ο ανάλυση προκειμένου να προσδιοριστεί, εάν υπάρχει, το έλλειμμα χρηματοδότησης.

Σε κάθε περίπτωση, καθαρά έσοδα που δεν έχουν ληφθεί υπόψη στον υπολογισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης, εφόσον συντρέχει ένας από τους παραπάνω λόγους (α) έως (δ), θα πρέπει να αφαιρούνται **από την Αρχή Πιστοποίησης** από τη δαπάνη που δηλώνεται στην Επιτροπή, το αργότερο κατά τον χρόνο υποβολής των εγγράφων κλεισίματος του ΕΠ, δηλ. **μέχρι 31 Μαρτίου 2017** σύμφωνα με το άρθρο 89(1) του Γενικού Κανονισμού.

Στις περιπτώσεις έργων που έχουν προκύψει καθαρά έσοδα, η Αρχή Πιστοποίησης θα ενημερώνεται εγγράφως από τη ΔΑ/ΕΔΑ και τα σχετικά ποσά θα αφαιρούνται από τις επιλέξιμες δαπάνες του έργου με την καταχώρηση Δελτίου Διόρθωσης.

Προκειμένου λοιπόν οι ΔΑ να αποκτήσουν την εύλογη βεβαιότητα για τα ανωτέρω, θα πρέπει στην ολοκλήρωση των πράξεων να ζητήσουν από τον δικαιούχο να ελέγξει εάν ισχύει μία από τις παραπάνω 4 περιπτώσεις. Στην Λίστα ολοκλήρωσης πράξης περιλαμβάνονται τα σχετικά πεδία.

A.3.4 Μη επιλέξιμος ΦΠΑ

Δικαιούχοι που χρηματοδοτήθηκαν για τον μη επιλέξιμο ΦΠΑ από πόρους του εθνικού ΠΔΕ με την υποβολή της έκθεσης ολοκλήρωσης της πράξης, συνυποβάλλουν στην αρμόδια αρχή διαχείρισης και κοινοποιούν στην αρμόδια για την παρακολούθηση των Συλλογικών Αποφάσεων Έργων υπηρεσία του φορέα χρηματοδότησης (κατά περίπτωση οικονομική ή άλλη οριζόμενη αρμόδια υπηρεσία Υπουργείου ή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας) την τελευταία περιοδική δήλωση ΦΠΑ που έχουν υποβάλει στην αρμόδια ΔΟΥ όπου υπάγονται και στην οποία εμφανίζεται το χρεωστικό ή πιστωτικό τους υπόλοιπο. Επίσης υποβάλλουν τις τελευταίες περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ για καθένα από τα προηγούμενα έτη (από το 2012 και μετά).

Πριν από την έκδοση της απόφασης ολοκλήρωσης της πράξης ο οικείος φορέας διαχείρισης ελέγχει την ορθή και έγκαιρη επιστροφή του μη επιλέξιμου ΦΠΑ που χρηματοδοτήθηκε από το ΠΔΕ, εκ μέρους του δικαιούχου (ή κυρίου του έργου) και προβαίνει στην εκκαθάριση του χρηματοδοτηθέντος μη επιλέξιμου ΦΠΑ, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 3 της ΚΥΑ αρ. πρωτ: 50244/ΕΥΘΥ1125/10.10.2014 (ΦΕΚ 2856/Β/23.10.2014). Η αρμόδια αρχή διαχείρισης εκδίδει την απόφαση ολοκλήρωσης της πράξης, με βάση τα στοιχεία αυτά προσδιορίζει και αναγράφει σε αυτήν τυχόν οφειλές καθώς και προθεσμία καταβολής τους.

Σε περίπτωση που διαπιστώνεται καθυστερημένη επιστροφή από το δικαιούχο του χρηματοδοτηθέντος ΦΠΑ, τότε επιβάλλονται τόκοι, με επιτόκιο που ορίζεται για κάθε ημερολογιακό έτος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Ελλάδα και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το κεφάλαιο V του Κανονισμού (ΕΚ) 794/2004 της Επιτροπής.

Οι δικαιούχοι που περιλαμβάνονται στην περίπτωση αυτοί είναι:

- Το Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ, οι ΟΤΑ, οι σύνδεσμοι των ΟΤΑ ή άλλοι φορείς που ενήργησαν για λογαριασμό τους μέσω Προγραμματικών Συμβάσεων, για πράξεις ύδρευσης και αποχέτευσης, οι μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο Ανώνυμες Εταιρίες του δημοσίου καθώς και οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης - Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) στις περιπτώσεις που αυτές υλοποίησαν έργα σε οικισμούς με πραγματικό πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων και χρηματοδοτήθηκαν για τον μη επιλέξιμο ΦΠΑ σύμφωνα με την ΚΥΑ αρ. πρωτ: 26931/ΕΥΘΥ 580/14.6.2012 (ΦΕΚ 1968/Β/18.6.2012).
- Το Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ, οι ΟΤΑ, οι σύνδεσμοι και οι επιχειρήσεις ΟΤΑ ή άλλοι φορείς που ενήργησαν για λογαριασμό τους και οι μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο Ανώνυμες Εταιρίες του δημοσίου, στις περιπτώσεις που αυτές υλοποίησαν πράξεις προμηθειών και υπηρεσιών και χρηματοδοτήθηκαν για τον μη επιλέξιμο ΦΠΑ σύμφωνα με την ΚΥΑ αρ. πρωτ: 50244/ΕΥΘΥ1125/10.10.2014 (ΦΕΚ 2856/Β/23.10.2014)
- Οι μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο Ανώνυμες Εταιρίες του δημοσίου που υλοποίησαν τεχνικά έργα πλην κρατικών ενισχύσεων και άλλοι φορείς που υλοποίησαν έργα

ύδρευσης και αποχέτευσης ενεργώντας για λογαριασμό Δήμων ή ΔΕΥΑ μέσω Προγραμματικών Συμβάσεων χωρίς να προβλέπεται η έκδοση των τιμολογίων στον κύριο του έργου και χρηματοδοτήθηκαν για τον μη επιλέξιμο ΦΠΑ σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 4351/15 (ΦΕΚ 164/Α/4.12.2015).

A.3.5 Κλείσιμο συστάσεων

Κατά την προετοιμασία για την υποβολή της τελικής έκθεσης υλοποίησης του ΕΠ (άρθρο 67, Κ.1083/2006 όπως ισχύει) η ΔΑ/ΕΦΔ ολοκληρώνει τους διαχειριστικούς ελέγχους σύμφωνα με το άρθρο 60, στοιχεία α, β του Κ.1083/2006, το άρθρο 13 του Κ.1828/2006 και τις Διαδικασίες Δ.ΙΙΙ_1,2,3,4,5 του Εγχειριδίου Διαδικασιών ΣΔΕ και μεριμνά για το κλείσιμο των συστάσεων αφού επιβεβαιώσει ότι όλες οι παρατυπίες/σφάλματα έχουν διορθωθεί.

Ζητήματα τα οποία πρέπει να ολοκληρωθούν και να οριστικοποιηθούν με στοιχεία στο ΟΠΣ, είναι:

Σε επίπεδο ΕΠ:

- Ολοκλήρωση των ετήσιων προγραμμάτων επιτόπιων επαληθεύσεων (ποσοστό υλοποίησης), επιθεωρήσεων και πιθανών σχεδίων δράσης
- Ολοκλήρωση των επαληθεύσεων, επιθεωρήσεων, σύνταξη των σχετικών εκθέσεων και καταχώρηση των απαιτούμενων στοιχείων στο ΟΠΣ

Σε επίπεδο πράξης:

- Έλεγχος συμμόρφωσης του δικαιούχου πράξης με τις συστάσεις που του έχουν επιβληθεί βάσει αποδεικτικών στοιχείων που προκύπτουν από:
  - ✓ Επιτόπιες ή διοικητικές επαληθεύσεις της ΔΑ/ΕΦΔ
  - ✓ Λογιστικούς ελέγχους συστημάτων πραγματοποιηθέντες από την Αρχή Ελέγχου, άρθρο 62, Κ.1083/2006 (ΕΔΕΛ) και λογιστικούς ελέγχους πράξεων που εκτελέστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 16, Καν.1828/2006
  - ✓ Ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν από την Αρχή Πιστοποίησης
  - ✓ Ελέγχους που διενεργήθηκαν από άλλους εθνικούς φορείς
  - ✓ Ελέγχους που διενεργήθηκαν από την ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

Ο έλεγχος περιλαμβάνει την εξέταση των στοιχείων τεκμηρίωσης της συμμόρφωσης και γίνεται είτε διοικητικά με την αποστολή από τον δικαιούχο σχετικών τεκμηρίων, είτε με επιτόπια επαλήθευση/επιθεώρηση ανάλογα με τη φύση των συστάσεων.

Στην περίπτωση παρατυπίας ή σφάλματος ελέγχονται οι διορθώσεις -δήλωση του άρθρου 20, παρ.2 του Κ.1828/2006, Παράρτημα XI- και η ορθή καταχώρηση στο ΟΠΣ των Δελτίων Καταχώρησης Διόρθωσης. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις που απαιτείται κοινοποίηση στην OLAF βάσει του άρθρου 28, παρ.1 Κ.1828/2006 (αποστολή στην ΕΔΕΛ των δελτίων ανακοινώσεων παρατυπιών) και ενημέρωση του ΟΠΣ με τον εσωτερικό αναγνωριστικό αριθμό αναφοράς.

Η σχετική τεκμηρίωση τηρείται σε αρχείο στον Φάκελο του Έργου.

Στην περίπτωση συμμόρφωσης η ΔΑ/ΕΦΔ **κλείνει τις συστάσεις** κάνοντας τις σχετικές καταχωρήσεις στο ΟΠΣ και συμπληρώνει το έντυπο Ε.ΙΙΙ.5_1 Πίνακας Παρακολούθησης συστάσεων.

Στην περίπτωση της μη συμμόρφωσης, ανάλογα με τη σοβαρότητα των ευρημάτων, η ΔΑ/ΕΦΔ προβαίνει σε εισήγηση για την επιβολή δημοσιονομικής διόρθωσης ή και την ανάκληση της απόφασης ένταξης.

Τηρείται σχετικό αρχείο στον Φάκελο του Έργου.

Ειδικότερα για τα έργα που έχουν καταταγεί από τον ΕΣΠΕΛ στην κατηγορία 2ii, οι αρμόδιες ΔΑ/ΕΦΔ πρέπει να επισπεύσουν τις διαδικασίες αποκατάστασης των αστοχιών τους και να υποβάλλουν αίτημα επανελέγχου στην Αρχή Πιστοποίησης. Ο επανέλεγχος αυτός είναι προτεραιότητα του Υπουργείου, μετά την ανάδειξη του νέου αναδόχου. Επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση μη επανακατάταξής τους στην κατηγορία 2i, τα έργα με Προϋπολογισμό μικρότερο των 5εκατ. ευρώ δεν μπορούν να παραμείνουν ούτε στον κατάλογο των ημιτελών έργων και θα πρέπει να απενταχθούν από το Ε.Π.

A.3.6 Επιλεξιμότητα δαπανών

A.3.6.1 Δήλωση δαπανών (Άρθρα 56 και 78 του Κανονισμού 1083/2006 όπως ισχύει)

Όλες οι δηλώσεις δαπανών περιλαμβάνουν, για κάθε άξονα προτεραιότητας, το συνολικό ποσό των επιλέξιμων δαπανών, σύμφωνα με το άρθρο 56, στις οποίες υποβλήθηκαν οι δικαιούχοι για την υλοποίηση πράξεων καθώς και την αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά που έχει καταβληθεί ή οφείλεται στους δικαιούχους σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη δημόσια συνεισφορά. Οι δαπάνες που καταβάλλουν οι δικαιούχοι δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας.

Κατά συνέπεια, στις τελικές επιλέξιμες δαπάνες των πράξεων περιλαμβάνονται τα ποσά τα οποία πράγματι καταβλήθηκαν εμπρόθεσμα από τους δικαιούχους. Τυχόν επιστροφές ποσών για οποιαδήποτε αιτία αφαιρούνται από τις επιλέξιμες δαπάνες των έργων με Δελτίο Καταχώρησης Διόρθωσης από τις ΔΑ/ΕΔΑ/ΕΦΔ.

A.3.6.2 Τεχνική Βοήθεια

Το άρθρο 46 (παρ. 1) του Γενικού Κανονισμού προσδιορίζει τα όρια της Τεχνικής Βοήθειας. Παρόλα αυτά το άρθρο 77 (παρ. 12) του Καν. (ΕΕ) 1297/2013 όπως αυτός τροποποιήθηκε, επιτρέπει υπό όρους την υπέρβαση των ορίων αυτών με την προϋπόθεση της τήρησης της ευελιξίας του 10% μεταξύ των αξόνων του ΕΠ.

Το ίδιο άρθρο του Γενικού Κανονισμού επίσης αναφέρει ότι είναι δυνατή η χρηματοδότηση προπαρασκευαστικών δραστηριοτήτων για την περίοδο 2014-2020. Εντούτοις, οι εν λόγω προπαρασκευαστικές δραστηριότητες θα πρέπει να είναι επιλέξιμες σύμφωνα με τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας της περιόδου 2007-2013 και ταυτόχρονα να πληρούν τα κριτήρια επιλογής του προγράμματος στο οποίο εντάσσονται. Επιπρόσθετα, θα πρέπει η σχέση που υπάρχει μεταξύ των προτεινόμενων δραστηριοτήτων και των προπαρασκευών για την περίοδο 2014-2020 να μπορεί να διαπιστώνεται ευκρινώς.

Ωστόσο, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι **ο πρωταρχικός στόχος της τεχνικής βοήθειας της τρέχουσας περιόδου είναι η διαχείριση και υλοποίηση των προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013.**

A.3.6.3 Συνδρομή άλλου Ταμείου (Ρήτρα Ευελιξίας)

Σύμφωνα με το άρθρο 34 (παρ. 2) του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 όπως ισχύει, το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, «με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στους ειδικούς κανονισμούς των Ταμείων», μπορούν να χρηματοδοτούν πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του άλλου Ταμείου «εφόσον απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση της πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτήν». Το όριο αυτής της συνδρομής **δεν μπορεί να**

ξεπερνά το 10% της ΚΣ του άξονα προτεραιότητας του ΕΠ για το σύνολο των πράξεων που κάνουν χρήση αυτής της ρήτρας ανά άξονα.

Το παραπάνω ελέγχεται από την Αρχή Πιστοποίησης σε κάθε αίτημα ενδιάμεσης πληρωμής και θα ελεγχθεί και στο πλαίσιο της τελικής δήλωσης.

A.3.6.4 Υπέρβαση 10% του ποσού απαλλοτριώσεων

Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1080/2006 προσδιορίζει ρητά (άρθρο 7, παρ. 1.β), ότι για το ΕΤΠΑ **δεν είναι επιλέξιμες** οι δαπάνες υποέργου για αγορά γης οι οποίες **ξεπερνούν το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών** της πράξης που ανήκει το υποέργο (εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων).

Κατά τη σύνταξη του τελικού Τεχνικού Δελτίου Πράξης, εάν έχει γίνει μείωση του αρχικού προϋπολογισμού της πράξης θα πρέπει να μειωθούν αντιστοίχως και οι επιλέξιμες δαπάνες του υποέργου των απαλλοτριώσεων, έτσι ώστε να τηρείται η κοινοτική νομοθεσία. Η αφαίρεση του μη επιλέξιμου ποσού γίνεται με καταχώρηση Δελτίου Διόρθωσης (ΔΚΔ) κατηγορίας 2β.

A.3.6.5 Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη και Κοινοτική Συνδρομή Μεγάλων Έργων

Κατά το κλείσιμο της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, είναι απαραίτητη η ορθή τροποποίηση του τελικού ΤΔΠ για κάθε πράξη που αποτελεί μέρος ή σύνολο Μεγάλου Έργου στο ΟΠΣ, ως προς τα στοιχεία του προϋπολογισμού του μεγάλου έργου (ΠΟΣΟ ΠΟΥ ΣΥΓΧΡ/ΤΕΙΤΑΙ), ώστε να μην υπάρχει υπέρβαση σε σχέση με το ποσό επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης της Απόφασης Μ.Ε. Επισημαίνεται, ότι τόσο η επιλέξιμη δημόσια δαπάνη όσο και η κοινοτική συνδρομή των μεγάλων έργων προκύπτουν από εγκεκριμένες αποφάσεις της ΕΕ.

Για την Κοινοτική συνδρομή των Μεγάλων Έργων, κατόπιν διευκρινίσεων που δόθηκαν από την ΕΕ εφαρμόζεται το 100% της συγχρηματοδότησης που προβλέπει ο νέος Κανονισμός χωρίς να απαιτείται επανυποβολή των ήδη εγκεκριμένων μεγάλων έργων.

A.3.6.6 Οριζόντιες διορθώσεις συνεπεία σχεδίων δράσεις

Οι διορθώσεις αυτές εφαρμόζονται από την Αρχή Πιστοποίησης στο πλαίσιο των ενδιάμεσων αιτημάτων πληρωμής και του ελέγχου της τελικής δήλωσης.

A.3.6.7 Δήλωση προκαταβολής σε τμηματοποιημένες πράξεις

Η παράγραφος αυτή αφορά σε πράξεις οι οποίες κατά τον διαχωρισμό τους σε α' και β' φάση έχουν μη αποσβεσθείσα προκαταβολή.

Διακρίνονται 2 περιπτώσεις όσον αφορά στον χρόνο χορήγησης της προκαταβολής:

α. προκαταβολές που δόθηκαν πριν την 1/1/2014

β. προκαταβολές που δοθήκαν μετά την 1/1/2014.

Διακρίνονται 2 τρόποι ως προς τον διαχωρισμό της προκαταβολής στις φάσεις α' και β'.

i) Αναλογικός διαχωρισμός της προκαταβολής: Το ποσό της προκαταβολής που θα δηλωθεί στη φάση α' θα είναι το ποσό που έχει αποσβεστεί έως 31/12/2015, δηλαδή το ποσό που αντιστοιχεί στις εργασίες της α' φάσης. Εφόσον η προκαταβολή έχει δοθεί πριν την 1/1/2014 δεν μπορεί να εφαρμοσθεί ο αναλογικός τρόπος γιατί πρόκειται για δαπάνη η οποία έγινε πριν την έναρξη επιλεξιμότητας του ΕΣΠΑ 2014-2020.

ii) Μεγιστοποιημένος διαχωρισμός της προκαταβολής: Το ποσό της προκαταβολής που θα δηλωθεί στη φάση α' θα είναι το ποσό που έχει αποσβεστεί έως 31/12/2015 **ΣΥΝ** το ποσό της μη αποσβεσθείσας προκαταβολής το οποίο αντιστοιχεί σε φυσικό αντικείμενο εργασιών. Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το ποσό της μη αποσβεσθείσας προκαταβολής που θα

δηλωθεί κατά το κλείσιμο της α' φάσης, θα πρέπει το ποσό αυτό να καλύπτεται από ισόποσης αξίας εκτελεσθέν φυσικό αντικείμενο μέχρι την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος (31/3/2017). Για διαχειριστικούς λόγους τίθεται ως προθεσμία η 30/9/2016 και συνεπώς το κλείσιμο της α' φάσης θα γίνει *εκείνη* τη χρονική στιγμή (έως 30/9/2016) κατά την οποία, η αξία των εκτελεσθεισών εργασιών εντός του 2016 είναι ισόποση με την μη αποσβεσθείσα προκαταβολή. Σημειώνεται ότι μέχρι την 30/9/2016 θα πρέπει να έχει εκδοθεί και καταχωρηθεί στο ΟΠΣ η Απόφαση Ολοκλήρωσης της α' φάσης.

Αριθμητικό παράδειγμα

Σύμβαση 20.000.000 ευρώ

Προκαταβολή 2.000.000 ευρώ

Αξία εργασιών μέχρι 31/12/2015: 500.000 ευρώ

Απόσβεση προκαταβολής μέχρι 31/12/2015: 100.000 ευρώ

Πληρωμή αναδόχου μέχρι 31/12/2015: 2.000.000 προκαταβολή + 400.000 (500.000 - 100.000) = 2.400.000 ευρώ

Μη αποσβεσθείσα προκαταβολή στις 31/12/2015: 1.900.000 ευρώ

Αναλογικός διαχωρισμός

Στις 31/12/2015 το ποσό της προκαταβολής που έχει αποσβεσθεί ανέρχεται σε 100.000 ευρώ και συνεπώς αυτό το ποσό θα δηλωθεί στην ΕΕ, στην α' φάση του έργου.

Συνολική δαπάνη α' φάσης έργου: 400.000 + 100.000 = 500.000 ευρώ

Μεγιστοποιημένος διαχωρισμός

Εάν οι προβλεπόμενες πιστοποιήσεις εργασιών από 1/1/2016 έως 30/9/2016 ανέρχονται σε τουλάχιστον 1.900.000 ευρώ τότε στην α' φάση δηλώνεται στην ΕΕ το σύνολο του αναπόσβεστο τμήματος της προκαταβολής.

Συνολική δαπάνη α' φάσης έργου: 500.000 + 1.900.000 = 2.400.000 ευρώ

Οι εργασίες που θα υλοποιηθούν από 1/1/2016 έως το αργότερο 30/9/2016 **δεν θα δηλωθούν στη β' φάση δηλαδή στην ΠΠ 2014-2020, αλλά αντιστοιχούν στην α' φάση μόνο ως προς το φυσικό τους αντικείμενο**, ώστε να ισοσκελιστεί το αναπόσβεστο ποσό της προκαταβολής.

Ανάλογα με το χρόνο καταβολής της προκαταβολής, επισημαίνονται τα εξής:

- Εφόσον η προκαταβολή έχει δοθεί πριν την 1/1/2014 δεν μπορεί να εφαρμοσθεί ο αναλογικός τρόπος γιατί πρόκειται για δαπάνη η οποία έγινε πριν την έναρξη επιλεξιμότητας του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η μόνη εναλλακτική λύση είναι η δήλωση της δαπάνης της προκαταβολής στην α' φάση (Μεγιστοποιημένος διαχωρισμός της προκαταβολής), ισοσκελίζοντας το μη αναπόσβεστο τμήμα της προκαταβολής με φυσικό αντικείμενο εργασιών που θα εκτελεστούν μέχρι τις 30/9/2016. Σε περίπτωση που οι εκτελεσθείσες εργασίες μέχρι 30/9/2016, είναι μικρότερης δαπάνης από την μη αποσβεσθείσα προκαταβολή, η διαφορά δεν θα είναι επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση.
- Εφόσον η προκαταβολή έχει δοθεί μετά την 1/1/2014, τότε αυτή είναι επιλέξιμη και στις δύο ΠΠ (2007-2013 και 2014-2020). Επομένως ο δικαιούχος μπορεί να χρησιμοποιήσει και τους 2 τρόπους.

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι με την μέθοδο της μεγιστοποίησης του διαχωρισμού της προκαταβολής, η έναρξη της β' φάσης της πράξης και η αντίστοιχη εισροή πόρων θα ξεκινήσει μετά την εκτέλεση εργασιών ίσης αξίας με το αναπόσβεστο τμήμα της προκαταβολής.

Επομένως, οι ΔΑ προκειμένου να επιλέξουν τον κατάλληλο τρόπο χειρισμού της προκαταβολής, θα πρέπει να σταθμίσουν τους εξής δύο παράγοντες:

- Αναγκαιότητα κλεισίματος της ΠΠ 2007-2013 με μεγιστοποίηση της απορρόφησης της κοινοτικής συνδρομής.
- Αναγκαιότητα εισροών νέων δαπανών στην ΠΠ 2014-2020.

A.4 Βήματα ολοκλήρωσης – Εξειδίκευση διαδικασίας ΣΔΕ

A.4.1 Ολοκληρωμένες πράξεις

Οι ενέργειες που συνδέονται με την ολοκλήρωση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων συνιστούν διακριτή διαδικασία (Δ.ΙΙ_7) η οποία περιγράφεται στο Εγχειρίδιο Διαδικασιών Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

Επιπλέον η ΕΥΟΠΣ έχει εκδώσει τον ΟΔΗΓΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ (Πλην Κρατικών Ενισχύσεων) στο ΟΠΣ (Μάρτιος 2015), στον οποίο αποτυπώνεται η παραπάνω διαδικασία.

Το κείμενο που ακολουθεί βασίζεται στα δύο (2) προαναφερόμενα κείμενα.

Ο σκοπός της διαδικασίας είναι η επιβεβαίωση από τη ΔΑ ή τον ΕΦΔ της ολοκλήρωσης και παράδοσης των παραδοτέων της πράξης σύμφωνα με την εγκεκριμένη απόφαση ένταξης και τις αντίστοιχες νομικές δεσμεύσεις, καθώς και η επιβεβαίωση της ορθότητας, κανονικότητας και επιλεξιμότητας των αντίστοιχων δηλώσεων δαπανών.

Η διαδικασία εφαρμόζεται σε όλες τις συγχρηματοδοτούμενες από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα πράξεις.

Η διαδικασία αναλύεται στα παρακάτω βήματα

i. Υποβολή έκθεσης ολοκλήρωσης πράξης από το Δικαιούχο

Με την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της πράξης ο Δικαιούχος υποβάλλει στη ΔΑ του Επιχειρησιακού Προγράμματος Έκθεση Ολοκλήρωσης Πράξης (έντυπο Ε.ΙΙ.7_1) συνοδευόμενη από την αναγκαία τεκμηρίωση. Στην Έκθεση Ολοκλήρωσης Πράξης περιγράφεται το υλοποιηθέν φυσικό αντικείμενο και τα αντίστοιχα παραδοτέα, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν, το αποτέλεσμα που επιτεύχθηκε σε σχέση με το εγκριθέν και το λειτουργικό αποτέλεσμα της πράξης, προκειμένου η ΔΑ ή ο ΕΦΔ να οριστικοποιήσει το συγχρηματοδοτούμενο φυσικό και οικονομικό αντικείμενο και να βεβαιώσει την τήρηση των υποχρεώσεων που είχε αναλάβει ο Δικαιούχος με την Απόφαση Ένταξης της πράξης και το Σύμφωνο Αποδοχής Όρων Απόφασης Ένταξης Πράξης.

Σημειώνεται ότι, η ολοκλήρωση του φυσικού αντικείμενου πιστοποιείται από τον Δικαιούχο με θεσμοθετημένες διοικητικές ενέργειες. Η ολοκλήρωση του οικονομικού αντικείμενου πραγματοποιείται όταν έχει ήδη ολοκληρωθεί το φυσικό αντικείμενο και ο Δικαιούχος έχει πιστοποιήσει και καταβάλει τις δαπάνες για την υλοποίησή του.

ii. Εξέταση των συνολικών στοιχείων της πράξης

Η ΔΑ ή ο ΕΦΔ προβαίνει στην διοικητική εξέταση των στοιχείων που έχουν υποβληθεί με την Έκθεση Ολοκλήρωσης Πράξης (έντυπο Ε.ΙΙ.7_1) του Δικαιούχου και αυτών που τηρεί η ΔΑ/ΕΦΔ στο φάκελο του έργου και στο ΟΠΣ, προκειμένου να επαληθεύσει:

- τα παραδοτέα (φυσικό αντικείμενο) της πράξης και την ικανοποίηση του λειτουργικού αποτελέσματος αυτής,
- τα στοιχεία του οικονομικού αντικείμενου όπως αυτό έχει αποτυπωθεί στο ΟΠΣ, σε σχέση με τα τηρούμενα στοιχεία στη λογιστική μερίδα της πράξης,

- τη συμμόρφωση του Δικαιούχου με τυχόν συστάσεις προγενέστερων ελέγχων/επαληθεύσεων που έχουν διενεργηθεί στην πράξη από τα ελεγκτικά όργανα (ΔΑ, ΕΦΔ, Αρχή Πιστοποίησης, Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου, Ε.Ε.).

Στην περίπτωση που απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία από το Δικαιούχο, η ΔΑ ή ο ΕΦΔ τα ζητά εγγράφως προκειμένου να καταστεί δυνατή η εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τα σημεία που πρέπει να επιβεβαιωθούν. Η ΔΑ ή ο ΕΦΔ δύναται κατά περίπτωση και με βάση τα υποβληθέντα από τον δικαιούχο στοιχεία οικονομικού και φυσικού αντικείμενου να συντάσσει τα τεχνικά δελτία ολοκλήρωσης υποέργου ή/και πράξης.

Κατά τη διοικητική επαλήθευση συμπληρώνεται η Λίστα διοικητικού ελέγχου για κάθε Υπόεργο (ανάλογα με το είδος του υποέργου Λ.ΙΙ.7_1-5) και η Λίστα ολοκλήρωσης πράξης. Εάν από τη διοικητική επαλήθευση των στοιχείων υλοποίησης του έργου διαπιστωθούν προβλήματα ή εάν με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία (πρόσφατες επιτόπιες επαληθεύσεις, εκθέσεις ελέγχου εθνικών ή κοινοτικών οργάνων, εκθέσεις ειδικών εμπειρογνομόνων που υποβάλλονται στη ΔΑ/ΕΦΔ κ.ά.) το φυσικό αντικείμενο του έργου που πραγματοποιήθηκε και το λειτουργικό αποτέλεσμα αυτού δεν είναι δυνατό να επαληθευτούν διοικητικά, προγραμματίζεται επιτόπια επαλήθευση σύμφωνα με τη σχετική Διαδικασία (Δ.ΙΙΙ_4 Επιτόπια Επαλήθευση).

Για την τυποποίηση του παραπάνω βήματος έχουν σχεδιαστεί οι λίστες ολοκλήρωσης (Λ.ΙΙ.7_1-5) για τις παρακάτω κατηγορίες υποέργων

- ✓ Έργων κατασκευών
- ✓ Μελετών και Υπηρεσιών Ν. 3316
- ✓ Προμηθειών/Υπηρεσιών
- ✓ Υλοποίησης πράξης με ίδια μέσα
- ✓ Αρχαιολογικών εργασιών και ερευνών, που υλοποιούνται με την μέθοδο της αρχαιολογικής αυτεπιστασίας

και Λίστα ολοκλήρωσης πράξης.

Στις λίστες εκτός από τα παραπάνω σημεία ελέγχου (φυσικό και οικονομικό αντικείμενο, συστάσεις), περιλαμβάνονται και άλλα σημεία όπως η τήρηση κανόνων δημοσιότητας, επιστροφή ΦΠΑ, διαχείριση τόκων κλπ.

Σημειώνεται ότι για τα έργα Τομέα Πολιτισμού που υλοποιούνται τόσο από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, όσο και για έργα τρίτων (έργα αυτεπιστασίας αρχαιολογίας συνοδού σε έργα υποδομών), θα πρέπει επιπλέον να λαμβάνεται υπόψη και το με αρ. πρωτ. ΕΥΤΟΠ/Γρ.Προϊσ./ΦΝιδ/4789 έγγραφο της ΕΙΔΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ.

iii. Έκδοση Απόφασης ολοκλήρωσης πράξης

Με το πέρας της διοικητικής ή/και επιτόπιας επαλήθευσης η ΔΑ ή ο ΕΦΔ:

- Οριστικοποιεί τα στοιχεία της πράξης στο ΟΠΣ
  - ✓ Καταχώρηση όλων των ΔΔΔ: επιβεβαιώνεται ότι δεν υπάρχουν εκκρεμότητες καταχώρησης άλλων δαπανών, ΔΚΔ και ότι δεν υπάρχουν ποσά σε εξαιρέση από την Αρχή Πληρωμής.
  - ✓ Έλεγχος της πλήρους αποτύπωσης του φυσικού αντικείμενου με βάση τα εξαμηνιαία δελτία παρακολούθησης. Σε περίπτωση που απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία ο Δικαιούχος υποβάλει τελευταίο εξαμηνιαίο πριν την υποβολή της έκθεσης ολοκλήρωσης.

- ✓ Τακτοποίηση υπόλοιπων κατανομών, ελέγχων, εξαιρέσεων και δεικτών
- ✓ Επικαιροποίηση Τεχνικών Δελτίων Υποέργων και Πράξης σύμφωνα με τα στοιχεία της ολοκλήρωσης, συμπεριλαμβανομένων των εμπλεκόμενων φορέων και των στοιχείων Δημοσιότητας της πράξης
- ✓ Καταχώρηση στοιχείων ολοκλήρωσης στο ΟΠΣ (λίστες εξέτασης, αρ. πρωτοκόλλου, στοιχεία ΠΔΕ κλπ)

Οι λεπτομέρειες καταχώρησης αναφέρονται εκτενέστερα στον οδηγό ολοκλήρωσης ΟΠΣ

- Εκδίδει, μετά από έγκριση του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα ο οποίος προϊστάται της ΔΑ ή του ΕΦΔ, Απόφαση Ολοκλήρωσης Πράξης (έντυπο Ε.ΙΙ.7_2).
- Η απόφαση κοινοποιείται στο Δικαιούχο, με συνημμένο το Τεχνικό Δελτίο Εγκεκριμένης Πράξης, προκειμένου αυτός να την καταχωρήσει στο Φάκελο της Πράξης. Ο φάκελος της πράξης και όλα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με τις δαπάνες και τους λογιστικούς ελέγχους των πράξεων τηρούνται για διάστημα τριών ετών μετά το κλείσιμο του Επιχειρησιακού Προγράμματος και τουλάχιστον μέχρι το 2020.

Η Απόφαση Ολοκλήρωσης πράξης καταχωρίζεται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα από τη ΔΑ/ ΕΦΔ. Η Έκθεση Ολοκλήρωσης πράξης καθώς και όλα τα συνημμένα έγγραφα και τα στοιχεία τεκμηρίωσης της επαλήθευσης του λειτουργικού αποτελέσματος της πράξης, αρχειοθετούνται στο φάκελο της πράξης.

A.4.2 Τμηματοποιημένες πράξεις

Για τις τμηματοποιημένες πράξεις θα πρέπει, πριν την διαδικασία ολοκλήρωσης να προηγηθεί διαδικασία τροποποίησης της απόφασης ένταξης προκειμένου να αποτυπώνεται το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της Α φάσης.

Χρησιμοποιούνται τα υποδείγματα της έκθεσης ολοκλήρωσης του Δικαιούχου και της απόφασης ολοκλήρωσης με κατάλληλες προσαρμογές καθώς και το ειδικό έντυπο (**Δελτίο διαχωρισμού φάσεων**), το οποίο επισυνάπτεται στην έκθεση ολοκλήρωσης.

ΤΜΗΜΑ Β: ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

B.1 Έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης

Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ⁴ «Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».

Σύμφωνα με τη νομολογία προκειμένου μια ενίσχυση να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση δυνάμει της ως άνω διάταξης απαιτούνται σωρευτικά τα εξής:

- την ύπαρξη μιας επιχείρησης,
- τη δυνατότητα καταλογισμού του μέτρου στο Δημόσιο,
- τη χρηματοδότησή της μέσω κρατικών πόρων,
- τη χορήγηση πλεονεκτήματος,
- την επιλεκτικότητα του μέτρου και
- τις δυνητικές επιπτώσεις της στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές εντός της Ένωσης.

Ως επιχειρήσεις ορίζονται, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΚ⁵, οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει, τον τρόπο χρηματοδότησής τους και από το εάν έχουν κερδοσκοπικό σκοπό. Το μόνο καθοριστικό κριτήριο που λαμβάνεται υπόψη είναι εάν η οντότητα ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Ως οικονομική δραστηριότητα λογίζεται κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων και τα δύο είδη δραστηριοτήτων υπό μορφή δαπανών, χρηματοδότησης και εσόδων θα πρέπει να διαχωρίζονται σαφώς με βάση αρχές αναλυτικής λογιστικής.

Όσον αφορά την προέλευση των πόρων, εάν αυτοί προέρχονται αμέσως ή εμμέσως από το κράτος, θεωρούνται κρατικοί.

Πλεονέκτημα, κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, είναι κάθε οικονομικό όφελος το οποίο δεν θα είχε αποκομίσει επιχείρηση υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, δηλαδή ελλείψει κρατικής παρέμβασης. Για να εξεταστεί η ύπαρξη του οικονομικού οφέλους θα πρέπει να συγκριθεί η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης μετά την εφαρμογή του μέτρου με την οικονομική της κατάσταση εάν δεν είχε εφαρμοστεί το μέτρο. Επίσης δεν έχει σημασία η μορφή του μέτρου (π.χ. ελάφρυνση από επιβάρυνση), ενώ μπορεί να είναι είτε άμεσο είτε έμμεσο.

Η επιλεκτικότητα ενός μέτρου προκύπτει όταν το μέτρο ενίσχυσης δεν είναι γενικό και δεν απευθύνεται σε όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο κράτος μέλος αλλά παρέχει πλεονέκτημα με επιλεκτικό τρόπο σε ορισμένες επιχειρήσεις ή κατηγορίες επιχειρήσεων ή σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας.

Όσον αφορά την εξέταση των επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές εντός της Ένωσης, ένα μέτρο που χορηγείται από το Δημόσιο θεωρείται ότι νοθεύει ή απειλεί να

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>

⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου (έκτο τμήμα) της 24ης Οκτωβρίου 1996. - *VihoEurope BV* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:61995CJ0073&from=EN>)

νοθεύσει τον ανταγωνισμό, όταν είναι ικανό να βελτιώσει την ανταγωνιστική θέση της δικαιούχου επιχείρησης σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις με τις οποίες ανταγωνίζεται. Για πρακτικούς λόγους, η νόθευση του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ, τεκμαίρεται μόλις το Δημόσιο παράσχει οικονομικό πλεονέκτημα σε μια επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται σε έναν απελευθερωμένο τομέα όπου υπάρχει ή θα μπορούσε να υπάρχει ανταγωνισμός.

B.2 Έργα Κρατικών Ενισχύσεων Υποδομών

Μια πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου για την υπόθεση LeipzigHalle (T-443/08 και T-45/08 FHL undFlughafenLeipzig / Halle) της 24ης Μαρτίου 2011, ήταν η έναρξη της διαφορετικής θεώρησης που πρέπει τα Κ-Μ να αντιμετωπίζουν τα έργα υποδομών. Το Γενικό Δικαστήριο απεφάνθη ότι η λειτουργία μιας υποδομής (στη συγκεκριμένη περίπτωση, ένα αεροδρόμιο) είναι οικονομική δραστηριότητα, της οποίας η κατασκευή (αεροδρόμιο) είναι αναπόσπαστο μέρος και ότι ο οικονομικός ή μη χαρακτήρας της μετέπειτα χρήσης της υποδομής καθορίζει κατ' ανάγκη τη φύση της κατασκευής. Η απόφαση αναφέρει επίσης ότι η κατασκευή ή επέκταση της υποδομής δεν μπορεί να διαχωριστεί από την περαιτέρω χρήση της, καθώς και ότι ο οικονομικός χαρακτήρας της χρήσης αυτής της υποδομής καθορίζει κατ' ανάγκη τον οικονομικό χαρακτήρα της κατασκευής και / ή επέκτασης.

Ως εκ τούτου τα έργα υποδομών που πιθανόν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης είναι απαραίτητο να κοινοποιηθούν στην ΕΕ προκειμένου να λάβουν την σχετική έγκριση, είτε ότι εντέλει δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση είτε ότι είναι συμβιβάσιμη με τους κανόνες του Ανταγωνισμού η ενίσχυση τους προκειμένου να υλοποιηθούν. Τα έργα που απαιτούν κοινοποίηση μπορούν ωστόσο να ενταχθούν στο αντίστοιχο Ε.Π. και η υλοποίησή τους να προχωρήσει ως προς την ενεργοποίηση της διαγωνιστικής διαδικασίας, παράλληλα με τη διαδικασία εξέτασης του φακέλου από την ΓΔ Ανταγωνισμού, με την προϋπόθεση ότι τόσο στην απόφαση ένταξης όσο και στα τεύχη δημοπράτησης θα αναφέρεται ρητά ότι «δεν θα εκδοθεί κατακυρωτική απόφαση πριν την έγκριση της ενίσχυσης από την ΓΔ Ανταγωνισμού της ΕΕ». Τα έργα για τα οποία έχουν ήδη υπογραφεί συμβάσεις υλοποίησης ή έχουν εκδοθεί κατακυρωτικές αποφάσεις κοινοποιούνται εκ των υστέρων και χαρακτηρίζονται σαν "NonNotifiedAid". Για τα έργα αυτά πρέπει να εκδοθεί τροποποίηση της σχετικής απόφασης ένταξης στην οποία θα αναφέρεται ότι «το ποσοστό συμμετοχής του κράτους στα συγκεκριμένα έργα τελεί υπό την αίρεση της έγκρισης από την ΕΕ της σχετικής κοινοποιηθείσας ενίσχυσης».

Ωστόσο, εφόσον η ανωτέρω διαδικασία έχει εκπληρωθεί και συνεπώς τα ζητήματα των κρατικών ενισχύσεων έχουν προσπεραστεί αναφορικά με την έγκριση τους από την ΕΕ τότε οι διαδικασίες κλεισίματος ακολουθούν τους κανόνες που έχουν τεθεί με την παρούσα στα προηγούμενα εδάφια περί οδηγιών κλεισίματος πράξεων ΜΗ κρατικών ενισχύσεων.

B.3 Εφαρμοζόμενες διαδικασίες

Δεδομένου ότι η ολοκλήρωση μίας πράξης περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- Ολοκλήρωση φυσικού αντικειμένου
- Ολοκλήρωση οικονομικού αντικειμένου
- Λειτουργικότητα /Χρήση

Τονίζεται ότι με την τελική πιστοποίηση των δαπανών θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι όλα τα τιμολόγια του δικαιούχου είναι εξοφλημένα μέχρι τις 31/12/2015 και ότι υφίσταται το φυσικό αντικείμενο του επενδυτικού σχεδίου. Επίσης τεκμαίρεται ότι με την Βεβαίωση/Απόφαση Ολοκλήρωσης η ενισχυόμενη επένδυση είναι και λειτουργική (εν χρήσει) καθώς στις προκηρύξεις των ενισχύσεων αναφέρεται ρητώς ότι ο Φορέας Διαχείρισης το βεβαιώνει πριν

εκδώσει την εν λόγω βεβαίωση/Απόφαση. Ενδέχεται, ειδικά σε δράσεις ενισχύσεων του ΕΚΤ, η έννοια της λειτουργικότητας/χρήσης να μην εφαρμόζεται (π.χ. πρόσληψη προσωπικού) οπότε και θεωρείται ολοκληρωμένη με την πιστοποίηση του Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου.

Τέλος στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου περιγράφεται αναλυτικά η διαδικασία ολοκλήρωσης πράξεων κρατικών ενισχύσεων (Διαδικασία ΙΙ. 4 Ολοκλήρωση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου πράξης). Σημειώνεται ότι για τη διασφάλιση της επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων Κρατικών Ενισχύσεων *επιλέξιμη είναι η δημόσια δαπάνη για έργο το οποίο έχει υλοποιηθεί εμπρόθεσμα σε σχέση με τις ημερομηνίες που τίθενται με την προκήρυξη του και έχει πιστοποιηθεί από το φορέα που χορηγεί την ενίσχυση.*

Πρόσθετα, προκύπτει από τις Οδηγίες Κλεισίματος ότι μία πράξη η οποία μέχρι 31/12/2015 δεν είναι ολοκληρωμένη, είναι δυνατόν να δηλωθεί σαν ολοκληρωμένη στα έγγραφα κλεισίματος, εφόσον ολοκληρωθεί μέχρι 31/3/2017. Η κάλυψη ενδεχόμενων δαπανών μετά τις 31/12/2015 θα βαρύνει τους εθνικούς πόρους. Η δυνατότητα αυτή ισχύει για τους δικαιούχους του Ν. 3299/04 σε σχέση με την παράταση υλοποίησης των επενδυτικών τους σχεδίων, όπως περιγράφεται στο με αρ. πρωτ. 79271/24.7.2015 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Ιδιωτικών Επενδύσεων.

Σύμφωνα με το άρθρο 78 παράγραφος 1 του γενικού κανονισμού, όσον αφορά τα προγράμματα ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 87 της Συνθήκης) για να είναι επιλέξιμη, πέραν της πληρωμής που πραγματοποιείται από τους δικαιούχους, η αντίστοιχη συμβολή του δημοσίου θα πρέπει να έχει καταβληθεί στους δικαιούχους από τον φορέα που χορηγεί την ενίσχυση πριν από την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος.

Λόγω του ότι τα έγγραφα κλεισίματος που υποβάλει η αρμόδια Υπηρεσία (Αρχή Πιστοποίησης) απαιτούν την μέγιστη δυνατή προετοιμασία όσον αφορά τη σύνταξη τους, τον έλεγχο των τελικών εκθέσεων κα, προϋποτίθεται μεγάλη προσοχή και επαρκής χρόνος ενασχόλησης. Συνεπώς οι αρμόδιοι Φορείς Διαχείρισης υπεύθυνοι για την πιστοποίηση των δαπανών των δικαιούχων των ενισχύσεων, την καταβολή των πληρωμών και το κλείσιμο το πράξεων θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει το σύνολο των ενεργειών το αργότερο μέχρι τις **30/9/2016**. Είναι προφανές ότι παρότι οι πληρωμές της Δημόσιας δαπάνης με βάση την Απόφαση 2771/2015 (οδηγίες κλεισίματος) μπορούν να καταβάλλονται μέχρι τις 31/3/2017. Οι πληρωμές των Φορέων Διαχείρισης μετά τις 30/09/2015 δεν θα μπορούν να περιληφθούν στις δαπάνες των Ε.Π. λόγω των διαδικασιών που απαιτούνται.

Δεδομένου τούτου, συστήνεται μετ' επιτάσεως οι Φορείς Διαχείρισης να μεριμνήσουν εγκαίρως για όλες τις προπαρασκευαστικές ενέργειες που απαιτούνται να διεκπεραιώσουν προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν στην ανωτέρω προθεσμία/ημερομηνία (30.09.2016) καθώς σε αντίθετη περίπτωση ο κίνδυνος απένταξης των έργων θα είναι μεγάλος.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή οι ΔΑ να είναι σε άμεση συνεργασία με τις αρμόδιες Οικονομικές Υπηρεσίες έτσι ώστε να εξασφαλισθούν οι απαιτούμενοι πόροι από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και να καταβληθούν έγκαιρα εντός του 2016.

B.3.1 Διαδικασίες στο ΟΠΣ

Για τις πράξεις ΚΕ οι οποίες θα περιληφθούν στην τελική έκθεση του Ε.Π. θα πρέπει να έχει εκδοθεί «Απόφαση / Βεβαίωση Ολοκλήρωσης Πράξης» εφόσον προβλέπεται από το εκάστοτε μέτρο ενίσχυσης ή αντίστοιχο διοικητικό έγγραφο, να έχει καταχωρηθεί/επισυναφθεί στο σύστημα του ΕΦΔ ή στο ΟΠΣ. Επισημαίνεται ότι στο τελικό/τελευταίο Δελτίο Παρακολούθησης Δαπανών και Φυσικού Αντικειμένου (ΔΠΔΦΑ), το οποίο υπάρχει περίπτωση

να είναι μόνο ένα εάν η συνολική πληρωμή έχει γίνει εφάπαξ) αναγράφεται ο αριθμός πρωτοκόλλου και η ημερομηνία της Βεβαίωσης/Απόφασης Ολοκλήρωσης που τηρείται στο αρχείο του Φορέα Διαχείρισης και έτσι εξασφαλίζεται πέραν της ολοκλήρωσης της πράξης και ότι η πράξη/επένδυση είναι εν λειτουργία.

Επιπροσθέτως διευκρινίζεται ότι το τελευταίο/τελικό ΔΠΔΦΑ πρέπει να έχει την ένδειξη «ολοκλήρωση» διότι έτσι επιβεβαιώνεται ότι έχει εφαρμοσθεί πλήρως η Διαδικασία ΙΙ. 4 «Ολοκλήρωση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου πράξης» του εγχειριδίου διαδικασιών Κρατικών Ενισχύσεων. Στις περιπτώσεις εκείνες που δεν είναι δυνατόν να εισαχθεί η ένδειξη «ολοκλήρωση» σημαίνει ότι προγενέστερα ο Φορέας Διαχείρισης πρέπει να υποβάλει τροποποιημένο Τεχνικό Δελτίο Πράξης Ενίσχυσης (ΤΔΠΕ) και να διορθώσει το τμήμα Δ «Χρηματοδοτικό Σχέδιο Ενίσχυσης» (ώστε να είναι σύμφωνο με το ΔΠΔΦΑ) και ό,τι άλλο απαιτείται και μετά να επιστρέψει στο ΔΠΔΦΑ ώστε να το «ολοκληρώσει».

Επιλέξιμες είναι οι πληρωμές του Φορέα που χορηγεί την ενίσχυση, η οποία μπορεί να καταβληθεί και μετά τις 31/12/2015, **και μέχρι 30/9/2016** για το έργο που υλοποιήθηκε και εξοφλήθηκε από τους ενισχυόμενους μέχρι τις 31/12/2015 ή σε προγενέστερη ημερομηνία αν ορίζεται διαφορετικά στην πρόσκληση της ενίσχυσης. Οποιαδήποτε καταβολή δημόσιας δαπάνης που αφορά δαπάνη ενισχυόμενης επιχείρησης για έργο υλοποιημένο και πληρωμένο μετά την ημερομηνία επιλεξιμότητας δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στις δηλώσεις δαπανών. Για το λόγο αυτό στις πιστοποιήσεις θα πρέπει να αναφέρεται ρητά ότι αφορά έργο υλοποιημένο και πληρωμένο εντός της περιόδου επιλεξιμότητας και σε κάθε περίπτωση όχι πέραν της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2015. Εφόσον υπάρχουν πιστοποιήσεις και καταβολές δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχούν σε έργο υλοποιημένο και εξοφλημένο μετά την καταληκτική προθεσμία θα καταχωρούνται στο ΟΠΣ με μηδενικό ποσό δημόσιας δαπάνης στο ΔΠΔΦΑ στο εδάφιο Β «Στοιχεία Δαπανών Ενίσχυσης – παραστατικά πληρωμής Δημόσιας Δαπάνης» και στο ΤΔΠΕ στο τμήμα Δ «μη ενισχυόμενος προϋπολογισμός». Ειδικά για τις πράξεις καθεστώτων ενίσχυσης για τα οποία έχει δοθεί παράταση υλοποίησης μετά τις 31/12/2015 ή η έναρξη υλοποίησής τους ξεκίνησε πριν την 1/1/2007, η ΔΑ του ΕΠ θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι στις δαπάνες των ολοκληρωμένων πράξεων δεν περιλαμβάνονται δαπάνες εκτός περιόδου επιλεξιμότητας.

B.3.2 Δελτίο Καταχώρισης Διόρθωσης

Οποτεδήποτε τελείται επιστροφή χρημάτων ή απαίτηση προς επιστροφή χρημάτων από την επιχορήγηση που έχει λάβει ο Δικαιούχος της ενίσχυσης, ο Φορέας Διαχείρισης οφείλει να συντάξει στο ΟΠΣ το Δελτίο Καταχώρισης Διόρθωσης (ΔΚΔ). Είτε είναι ποινή από μη τήρηση μακροχρόνιων υποχρεώσεων, είτε είναι καταλογισμός από έλεγχο στην πράξη από τη Διαχειριστική Αρχή είτε είναι από επιστροφή μέρους προκαταβολής κοκ, πρέπει να εισαχθεί στο ΟΠΣ ΔΚΔ και σε περίπτωση που το ΔΚΔ έχει ένδειξη **ότι απαιτείται να γίνει «Δελτίο Παρατυπίας»** τότε ο Φορέας Διαχείρισης οφείλει να το εκτυπώσει από το ΟΠΣ, να το συμπληρώσει και να το υποβάλει στην ΕΔΕΛ.

Συνεπώς ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη συμμόρφωση του Δικαιούχου με τυχόν συστάσεις προγενέστερων επαληθεύσεων/ελέγχων στην πράξη από τα ελεγκτικά όργανα (ΔΑ, ΕΦΔ, Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου, Ε.Ε.) και στην επιβολή τυχόν προκυπτουσών διορθώσεων, καθώς και την καταχώριση των Δελτίων Διόρθωσης Καταχωρηθέντων Πληρωμών στο ΟΠΣ πριν την ολοκλήρωση της πράξης σε αυτό.

B.3.3 Προκαταβολές

Στην Απόφαση της Επιτροπής 2771/2015 (παρ. 3.8) ορίζεται ότι:

Οι προκαταβολές που καταβλήθηκαν στους Δικαιούχους από τον φορέα που χορηγεί την ενίσχυση θα πρέπει να καλύπτονται από δαπάνη που καταβλήθηκε από τους Δικαιούχους κατά την υλοποίηση του σχεδίου και να υποστηρίζονται από αποπληρωθέντα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αξίας. Σε περίπτωση επιστροφής μέρους χορηγηθείσας

προκαταβολής έπειτα από την Τελική Πιστοποίηση, για την καταχώρηση του ΔΚΔ θα χρησιμοποιείται η Κατηγορία Διόρθωσης 5 (Δήλωση Δικαιούχου). Εκτός όμως της καταχώρησης του ΔΚΔ σε αυτές τις περιπτώσεις (ολοκλήρωση του έργου σε ποσό μικρότερο από την προκαταβολή) και προκειμένου να καθίσταται δυνατή στο ΟΠΣ η ολοκλήρωση της πράξης, θα πρέπει να καταχωρείται το παραστατικό επιστροφής του ποσού (ή στην περίπτωση που δεν έχουν ακόμα επιστραφεί η Απόφαση Διόρθωσης) στα παραστατικά πληρωμής με αρνητικό πρόσημο. **Δεν θα καταχωρείται συσχετισμός.** Για λόγους ομοιογένειας των δεδομένων προτείνεται στην *Αιτιολογία Πληρωμής* να αναφέρεται «ΕΠΙΣΤΡΕΠΤΕΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ».

B.3.4 Ειδικές Περιπτώσεις

Η αποτύπωση στο ΟΠΣ τυχόν διορθώσεων που επιβάλλονται λόγω μη τήρησης όρων της απόφασης/σύμβασης χρηματοδότησης (π.χ. απασχόληση) κατά την πιστοποίηση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου με αποτέλεσμα τη μείωση της αναλογούσας στην πιστοποίηση δημόσιας δαπάνης, δεν θα πρέπει να οδηγεί σε διαφοροποίηση του εφαρμοζόμενου ποσοστού ενίσχυσης.

Το ποσοστό ενίσχυσης σε μία ΚΕ αποτελεί βασικό στοιχείο της απόφασης χρηματοδότησης και η αποτύπωσή του στο ΟΠΣ θα πρέπει να είναι εμφανής και ίδια για όλες τις πράξεις της σχετικής πρόσκλησης.

Για να είναι αυτό εφικτό στο Δελτίο Παρακολούθησης Δαπανών και Φυσικού Αντικειμένου (ΔΠΔΦΑ) - παραστατικά πιστοποιηθείσας δαπάνης αποτυπώνονται τα εξής:

Συνολικό καθαρό ποσό (στήλη 5) = πιστοποιηθείσα δαπάνη στην οποία δεν περιλαμβάνεται η πιστοποίηση του μη ενισχυόμενου τμήματος της επένδυσης (πεδίο 89 του ΤΔΠ) = Α

Ενισχυόμενο καθαρό ποσό (στήλη 6) = πιστοποιηθείσα δαπάνη (Α) - ποσό των πιστοποιημένων δαπανών που αντιστοιχούν στη διόρθωση που επιβάλλεται στη δημόσια δαπάνη (Β) = Γ

Το Β θα πρέπει να υπολογιστεί ως εξής: Β = δημοσιονομική διόρθωση (ΔΔ)/εφαρμοζόμενο ποσοστό ενίσχυσης.

Έτσι η εφαρμογή του ποσοστού ενίσχυσης στο ενισχυόμενο καθαρό ποσό θα αποδίδει τη δημόσια δαπάνη που τελικά καταβάλλεται στον δικαιούχο και μπορεί να συσχετίζεται ευθέως με το σχετικό παραστατικό πληρωμής του ΕΦΔ.

Για την ολοκλήρωση της πράξης ο δικαιούχος θα υποβάλλει τροποποιημένο ΤΔΠ στο οποίο

- ο συνολικός ενισχυόμενος π/υ (πεδίο 88) = Ενισχυόμενο καθαρό ποσό = Γ
- ο μη ενισχυόμενος π/υ (πεδίο 89) = ποσό του μη ενισχυόμενου π/υ που πραγματοποιήθηκε = Β
- τα ποσοστά ιδιωτικής και δημόσιας δαπάνης θα παραμένουν ίδια.

ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Οι Διαχειριστικές Αρχές θα πρέπει να παρέχουν υποστήριξη στους δικαιούχους και για οποιαδήποτε θέματα προκύψουν κατά την διαδικασία ολοκλήρωσης πράξεων, μπορούν να απευθύνουν ερωτήματα, μέσω του helpdesk του ΟΠΣ, με την επισήμανση στον τίτλο του ερωτήματος «Διαδικασία Ολοκλήρωσης 2007-2013».

Παράρτημα 1: Έντυπα ολοκλήρωσης τμηματοποιημένων πράξεων (phasing)

- Δελτίο διαχωρισμού φάσεων
- Έκθεση ολοκλήρωσης
- Απόφαση ολοκλήρωσης

Δελτίο διαχωρισμού φάσεων πράξης με τίτλο : .....
(κωδ. MIS A φάσης 2007-2013 : .....))

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ

- ✓ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ, με αναφορά στα βασικά τεχνικά / λειτουργικά κ.α. χαρακτηριστικά της

- ✓ ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΡΑΞΗΣ (αναφορά στα παραδοτέα κάθε υποέργου)

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ Α ΦΑΣΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

- ✓ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ, που υλοποιήθηκε με αναφορά στα βασικά τεχνικά / λειτουργικά κ.α. χαρακτηριστικά της

- ✓ ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΡΑΞΗΣ (αναφορά στα παραδοτέα κάθε υποέργου)

3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ Β ΦΑΣΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

- ✓ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ, που υπολείπεται να υλοποιηθεί αναφορά στα βασικά τεχνικά / λειτουργικά κ.α. χαρακτηριστικά της

- ✓ ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΡΑΞΗΣ (αναφορά στα παραδοτέα κάθε υποέργου)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΥΠΟΕΡΓΩΝ

4: Α/Α	5:ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	6. ΣΥΜΒΑΣΗ (ΝΑΙ /ΟΧΙ)	7. ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΔ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ή ΕΝΤΑΞΗΣ	8. ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΔ Α ΦΑΣΗΣ	9. ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΔ Β' ΦΑΣΗΣ	10. ΟΡΟΣΗΜΟ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ*
1.						
2.						
3.						

*Στα πεδία αυτά (10) αναγράφεται το στάδιο της σύμβασης που σηματοδοτεί τον διαχωρισμό σε 2 φάσεις. Πχ Στην α φάση περιλαμβάνεται μέχρι και η 3^η πληρωμή του αναδόχου, ή ο 4^{ος} λογαριασμός της εργολαβίας κλπ.

Διευκρινίζεται ότι θα αναγράφονται όλα τα υποέργα της πράξης (α και β φάση)

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ Β' ΦΑΣΗΣ ΣΤΗΝ Π.Π. 2014-2020

11.Ε.Π. 2014-2020	12.ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	13. ΑΡΜΟΔΙΑ ΔΑ/ΕΔΑ	14. ΜΙΣ ΠΡΑΞΗΣ Β' ΦΑΣΗΣ*	15. ΕΓΓΡΑΦΟ ΑΡΜΟΔΙΑΣ Δ.Α./ΕΔΑ ΓΙΑ ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ*

* Στα πεδία αυτά (14,15) το ΜΙΣ συμπληρώνεται εφόσον υπάρχει, ενώ στη στήλη 15 συμπληρώνεται ο αρ. πρωτ. του εγγράφου με το οποίο η αρμόδια ΔΑ/ΕΔΑ δίδει τη σύμφωνη γνώμη της για την δυνατότητα χρηματοδότησης της πράξης της Β' φάσης (για την ένταξη της Β' φάσης θα ακολουθήσει στην συνέχεια η προβλεπόμενη διαδικασία της αξιολόγησης στο πλαίσιο πρόσκλησης της ΔΑ/ΕΔΑ)

ΛΟΓΟΤΥΠΟ
ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης
/ Ταμείο Συνοχής
/ Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Δικαιούχος :

Ταχ. Διεύθυνση :
Ταχ. Κώδικας :
Πληροφορίες :
Τηλέφωνο :
Fax :
E-mail :

Πόλη/Ημερομηνία:

Αρ. Πρωτ.:

Προς:

ΘΕΜΑ: ΕΚΘΕΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΠΡΑΞΗΣ «.....»

ή (περίπτωση τμηματοποιημένων πράξεων) «α φάση 2007-2013 .....»

Σχετ.: Την με αριθ. πρωτ. .... Απόφαση Ένταξης της Πράξης στο Ε.Π. «.....» και την με αριθ. πρωτ. .... 1^η τροποποίηση και την με αριθ. πρωτ. .... 2^η τροποποίηση αυτής.

Σας δηλώνουμε ότι η Πράξη «.....», με κωδ. ΟΠΣ «.....» που έχει ενταχθεί στον Άξονα Προτεραιότητας «.....» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «.....», ολοκληρώθηκε ως προς το φυσικό αντικείμενο, οριστικοποιήθηκε το αντίστοιχο οικονομικό αντικείμενο και έχει διασφαλιστεί το λειτουργικό αποτέλεσμα της σύμφωνα με τους όρους της Απόφασης ένταξης, όπως αυτή ισχύει.

Ή (σε περίπτωση τμηματοποιημένων πράξεων)

Σας δηλώνουμε ότι η Πράξη «α φάση 2007-2013.....», με κωδ. ΟΠΣ «.....» που έχει ενταχθεί στον Άξονα Προτεραιότητας «.....» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «.....», ολοκληρώθηκε ως προς το φυσικό αντικείμενο και οριστικοποιήθηκε το αντίστοιχο οικονομικό αντικείμενο.

Τα στοιχεία ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της Πράξης, τα οποία δηλώνουμε ότι θα τηρηθούν στο φάκελο της Πράξης, κατ' ελάχιστον μέχρι το τέλος του 2020, παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες:

Περιγραφή Ολοκληρωμένου Φυσικού Αντικείμενου Πράξης και Αποτελέσματα

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ, με αναφορά στα ποσοτικά μεγέθη της
2. ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΡΑΞΗΣ με ειδική αναφορά στα παραδοτέα κάθε υποέργου
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΞΗΣ με αναφορά στο ποσοστό ικανοποίησης των ποσοτικών στόχων/δεικτών της Πράξης, όπως αποτυπώνονται στην Απόφαση Ένταξης καθώς και αναφορά στα μέτρα που έχουν ληφθεί, ώστε να διασφαλίζεται το λειτουργικό αποτέλεσμα αυτής)

Η (σε περίπτωση τμηματοποιημένων πράξεων)

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΞΗΣ με αναφορά στο ποσοστό ικανοποίησης των ποσοτικών στόχων/δεικτών της Πράξης, όπως αποτυπώνονται στην Απόφαση Ένταξης

Οικονομικό Αντικείμενο Πράξης

Το οριστικοποιημένο οικονομικό αντικείμενο της Πράξης ανέρχεται σε ..... ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., εφόσον αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη).

Στοιχεία Πιστοποίησης Φυσικού και Οικονομικού Αντικείμενου Πράξης

A/A Υποέργου	Τίτλος Υποέργου	Ημερομηνία Πιστοποίησης / Διοικητικής Αποτίμησης Φυσικού και Οικονομικού Αντικείμενου (Σημ 1)		Τίτλος και αρ. πρωτ. αποδεικτικού εγγράφου Πιστοποίησης (Σημ 1)
1.		Φυσικό Αντικείμενο		
		Οικονομικό Αντικείμενο		
2.		Φυσικό Αντικείμενο		
		Οικονομικό Αντικείμενο		
3.		Φυσικό Αντικείμενο		
		Οικονομικό Αντικείμενο		

Σημ1:Σε περίπτωση τμηματοποιημένων πράξεων συμπληρώνεται ο πίνακας μόνο για τα υποέργα που ολοκληρώνονται κατά την α φάση. Για τα υπόλοιπα υποέργα συμπληρώνεται η ένδειξη «τμηματοποιημένο».

Συμμόρφωση Δικαιούχου σε Συστάσεις Ελέγχων/Επαληθεύσεων Ελεγκτικών Οργάνων (ΕΥΔ, ΕΦΔ, Αρχή Πληρωμής, ΕΔΕΛ, Ε.Ε., ΕΣΠΕΛ)

Ελεγκτικά Όργανα	Συστάσεις	Ενέργειες συμμόρφωσης

Για την περαιτέρω τεκμηρίωση των ανωτέρω στοιχείων υποβάλλονται:

1. Αντίγραφα όλων των προβλεπόμενων εγγράφων των υποέργων με τα οποία πιστοποιείται η ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού τους αντικειμένου (βεβαιώσεις περαίωσης, πρωτόκολλα παραλαβής, κ.ο.κ.).
  - Για τις περιπτώσεις μεγάλου αριθμού υποέργων και αντίστοιχων εγγράφων (π.χ. δράσεις ΕΚΤ) υποβάλλεται κατάλογος με τα στοιχεία των εγγράφων πιστοποίησης.
  - Για τις περιπτώσεις υποέργων υποδομών, υποβάλλεται αντίγραφο του προτελικού ή τελικού λογαριασμού συνοδευόμενο από τον τελευταίο εγκεκριμένο ΑΠΕ του έργου.
2. Εκτύπωση των στοιχείων λογιστικής μερίδας της πράξης (φωτοαντίγραφο των λογιστικών καταστάσεων που τηρεί για την υπόψη πράξη ή λογιστική κατάσταση ΒΑΚΧΕΠ) προκειμένου να επιβεβαιωθούν οι καταχωρήσεις στα λογιστικά βιβλία του δικαιούχου με τα αντίστοιχα καταχωρηθέντα στοιχεία στο ΟΠΣ.
3. Επιβεβαίωση της αποκατάστασης των ελαττωμάτων μετά από επανέλεγχο που έχει διενεργήσει ο ΕΣΠΕΛ, για τις περιπτώσεις έργων τα οποία έχουν ελεγχθεί και έχουν χαρακτηριστεί κατηγορίας (ii) ή (iii), καθώς επίσης και οι σχετικές διοικητικές ενέργειες που έχουν διενεργηθεί.
4. Τελικό Δελτίο Παρακολούθησης Προόδου Πράξης.
5. Τελικό Δελτίο Δήλωσης Δαπανών (εάν εκκρεμεί).
6. Επικαιροποιημένη χρηματοοικονομική ανάλυση προσδιορισμού του προς χρηματοδότηση ποσού για τα μεγάλα έργα και τα έργα που παράγουν έσοδα, εφόσον στοιχεία της αρχικά υποβληθείσας χρηματοοικονομικής ανάλυσης έχουν μεταβληθεί κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης ή επιβεβαίωση της μη παραγωγής εσόδων για τα έργα που κατά την ένταξή τους δηλώθηκε η μη παραγωγή εσόδων.
7. Επικαιροποιημένη κατάσταση στην οποία καταγράφονται τα στοιχεία ταυτότητας και η διεύθυνση των φορέων στους οποίους τηρούνται το σύνολο των στοιχείων και εγγράφων της πράξης καθώς και η μορφή με την οποία τηρούνται από τον κάθε εμπλεκόμενο φορέα, εφόσον η εν λόγω κατάσταση έχει μεταβληθεί από την τελευταία υποβληθείσα κατάσταση στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ή Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή ή Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης.
8. Αποδεικτικό κατάθεσης στον λογαριασμό των αδιάθετων υπόλοιπων της Τράπεζας της Ελλάδας (εφόσον απαιτείται).
9. Τελευταία περιοδική Δήλωση ΦΠΑ (εφόσον ο δικαιούχος χρηματοδοτήθηκε από το ΠΔΕ για μη επιλέξιμο ΦΠΑ).
10. Δελτίο διαχωρισμού φάσεων (μόνο για τμηματοποιημένες πράξεις)

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία αιτούμαστε τη διενέργεια, από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «.....», όλων των αναγκαίων ενεργειών για την έκδοση της Απόφασης Ολοκλήρωσης Πράξης.

Ο Δικαιούχος

.....

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ...../ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ**

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης
/ Ταμείο Συνοχής
/ Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο**

Διαχειριστική Αρχή ΕΠ:

Ταχ. Διεύθυνση :

Ταχ. Κώδικας :

Πληροφορίες :

Τηλέφωνο :

Fax :

E-mail :

Ημερομηνία:

Αρ. Πρωτ.:

**ΠΡΟΣ: Πλήρη Ονομασία
Δικαιούχου**

ΘΕΜΑ: Ολοκλήρωση Πράξης «.....», με κωδικό ΟΠΣ «.....»

ή (περίπτωση τμηματοποιημένων πράξεων) «α φάση 2007-2013 .....» με κωδικό ΟΠΣ «.....»

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας .....

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

- Του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου της Ε.Ε. περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1260/1999.
- Του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Επιτροπής για θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- Του Κανονισμού (ΕΚ) 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ε.Ε. για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1783/1999.
- Του Κανονισμού (ΕΚ) 1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ε.Ε. για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999.

- Του Κανονισμού (ΕΚ) 1084/2006 του Συμβουλίου της Ε.Ε. για την ίδρυση Ταμείου Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94.
  - Την Απόφαση της Επιτροπής με αρ. C(2015) 2771/30-4-2015 όσον αφορά την τροποποίηση της απόφασης C(2013) 1573 για την έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με το κλείσιμο των επιχειρησιακών προγραμμάτων που εγκρίθηκαν για παροχή συνδρομής από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής (2007-2013) (μόνο για τμηματοποιημένες πράξεις).
  - Άλλους Κανονισμούς κατά περίπτωση.
2. Το Ν. 3614/2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013» (ΦΕΚ 267/Α/3.12.2007).
  3. Την Απόφαση με αριθμό Ε (.....) ..../..... που αφορά την έγκριση του Ε.Π. «.....».
  4. Τη με αρ.πρωτ. 14053/ΕΥΣ 1749/27.03.08 Υπουργική Απόφαση Συστήματος Διαχείρισης.
  5. Την ΚΥΑ .....(ΦΕΚ...../τ.Β) Σύστασης /Τροποποίησης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ή της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής του Ε.Π. «.....».
  6. Την με αρ. πρωτ. ....απόφαση ορισμού του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα (ή άλλου αρμόδιου οργάνου), στον οποίο υπάγεται η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος ή η Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή.
  7. Την με αρ. πρωτ. απόφαση (ΚΥΑ), με την οποία εκχωρούνται στον ..... αρμοδιότητες Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης.
  8. Την με αρ. πρωτ. .... απόφαση ένταξης της πράξης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «.....» και την με αρ. πρωτ..... τροποποίηση/εις αυτής.
  9. Τα Δελτία Δήλωσης Δαπανών της Πράξης και τις διοικητικές επαληθεύσεις των αντίστοιχων δηλώσεων δαπανών.
  10. Τα Δελτία Παρακολούθησης Προόδου της Πράξης και την αξιολόγηση αυτών από τη ΕΥΔ.
  11. Την/ις επιτόπια/ες επαλήθευση/εις της Πράξης που πραγματοποιήθηκε/αν στις ..... (ημερομηνία). Όπου η επιτόπια επαλήθευση της Πράξης βασίζεται σε δείγμα θα γίνεται σχετική αναφορά.
  12. Τους επιτόπιους ελέγχους της Πράξης από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων του ΕΣΠΕΛ.
  13. Την ΚΥΑ με αρ. 26931/ΕΥΘΥ 580/14-6-2012 (ΦΕΚ 1968Β 18.6.2012) «Ρυθμίσεις για την χρηματοδότηση του μη επιλέξιμου ΦΠΑ σε έργα συγχρηματοδοτούμενα έργα ΕΣΠΑ περιόδου 2007-2013».
  14. Την με αριθ. πρωτ. .... Έκθεση Ολοκλήρωσης της Πράξης «.....» του Δικαιούχου..... και τα συνημμένα σε αυτήν έγγραφα.
  15. Τον διοικητικό έλεγχο των δικαιολογητικών εγγράφων που αφορούν την υπόψη πράξη.
  16. Την με αρ. πρωτ. .... εισήγηση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης για την ολοκλήρωση της πράξης «.....».

Αποφασίζει

Την επιβεβαίωση της ολοκλήρωσης της Πράξης «.....», με κωδικό ΟΠΣ «.....», Δημόσια Δαπάνη ..... ευρώ και Συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη ..... ευρώ, η οποία χρηματοδοτήθηκε από το .....(διαρθρωτικό ταμείο), στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «.....», δεδομένου ότι:

- Ολοκληρώθηκε το φυσικό αντικείμενο της Πράξης (.....% υλοποίησης των στόχων/δεικτών της πράξης), όπως αυτό αποτυπώνεται στην απόφαση ένταξης και επαληθεύτηκε η υλοποίηση των παραδοτέων της,
- Ολοκληρώθηκε το οικονομικό αντικείμενο της Πράξης που αποτυπώνεται στο ΟΠΣ, με βάση τα στοιχεία της λογιστικής μερίδας της Πράξης,
- Ο Δικαιούχος τήρησε τις υποχρεώσεις που ανέλαβε με την απόφαση ένταξης της Πράξης και συμμορφώθηκε σε τυχόν συστάσεις ελέγχων / επαληθεύσεων που διενεργήθηκαν από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα ..... (ΔΑ, ΕΦΔ, Αρχή Πληρωμής, Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου, Ε.Ε, ΕΣΠΕΛ),
- Ο Δικαιούχος υποχρεούται, σύμφωνα με την ΚΥΑ με αρ. 26931/ΕΥΘΥ 580/14-6-2012 (ΦΕΚ 1968Β 18.6.2012), ή την ΚΥΑ με αρ. 50244/ΕΥΘΥ 1125 (ΦΕΚ 2856/Β/23.10.2014) αναλόγως να καταβάλει :
 Οφειλή 1: Ποσό.....(ευρώ)
 Προθεσμία καταβολής: Ένας μήνας από την παραλαβή της παρούσας απόφασης ολοκλήρωσης.
 Οφειλή 2: Ποσό.....(ευρώ)
 Προθεσμία: Ένα έτος από την παραλαβή της παρούσας απόφασης ολοκλήρωσης.
- Ο Δικαιούχος υποχρεούται στην υποβολή των Δελτίων Αποτύπωσης Απόκτησης γης, σύμφωνα με το με αρ. πρωτ. 44911/ΕΥΘΥ/914 έγγραφο της ΕΥΘΥ.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ / ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

.....

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. «.....»/ Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης «.....» (στην περίπτωση που η απόφαση ολοκλήρωσης εκδίδεται από τον ΕΦΔ)
- Φορέας Χρηματοδότησης
- Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων
- Εθνική Αρχή Συντονισμού